

Tussentijds evaluatierapport

Archeologische begeleiding en proefsleuvenonderzoek Cuijk-Nutriciaterrein, Nutricia-West (fase 1)

J. van Renswoude
M. Catsman

Dit evaluatierapport is geautoriseerd door:
Jan van Renswoude (senior KNA-archeoloog; reg.nr. 68185065)

© ADC Beesd, Beesd, 3 december 2024
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

ADC Evaluatierapport voor project Cuijk-Nutriciaterrein, Nutricia-West (fase 1)
ISSN 1875-1067

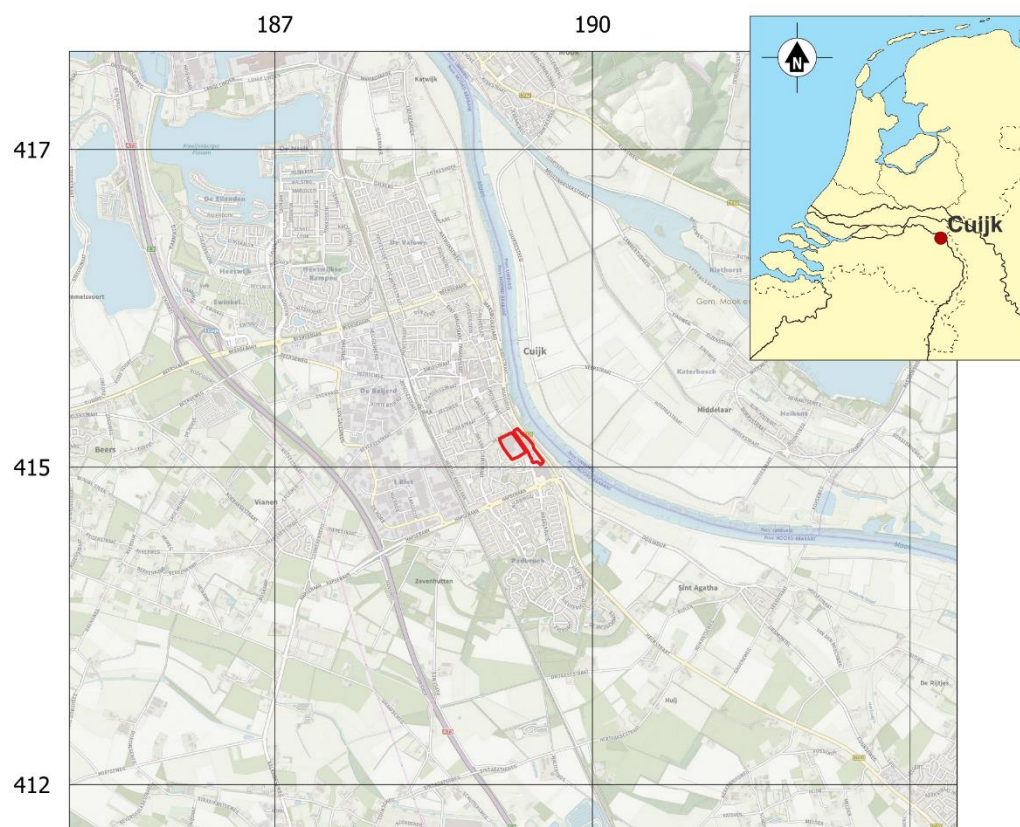
ADC Beesd
Busterweg 4,
4153 RJ Beesd
Tel 033 299 8181
Email info@archeologie.nl

Administratieve gegevens

Projectnaam	Cuijk-Nutriciaterrein
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Land van Cuijk
Plaats	Cuijk
Toponiem	Nutriciaterrein
Kaartbladnummer	46A
x,y-coördinaten	189274/415218.39 189423/415282.01 189364/415068.96 189529/415145.44
CMA/AMK-status	-
Archis-monumentnummer	-
Status gemeentelijk Archeologische Beleidskaart	Waarde- archeologie 5 (middelhoge verwachting)
Archis-onderzoeksnummer	5474542100
Oppervlakte plangebied	4,2 ha
Oppervlakte deelgebied Nutricia-West	Ca. 2.32 ha (23.224 m ²)
Huidig grondgebruik	Sloop-/bouwterrein

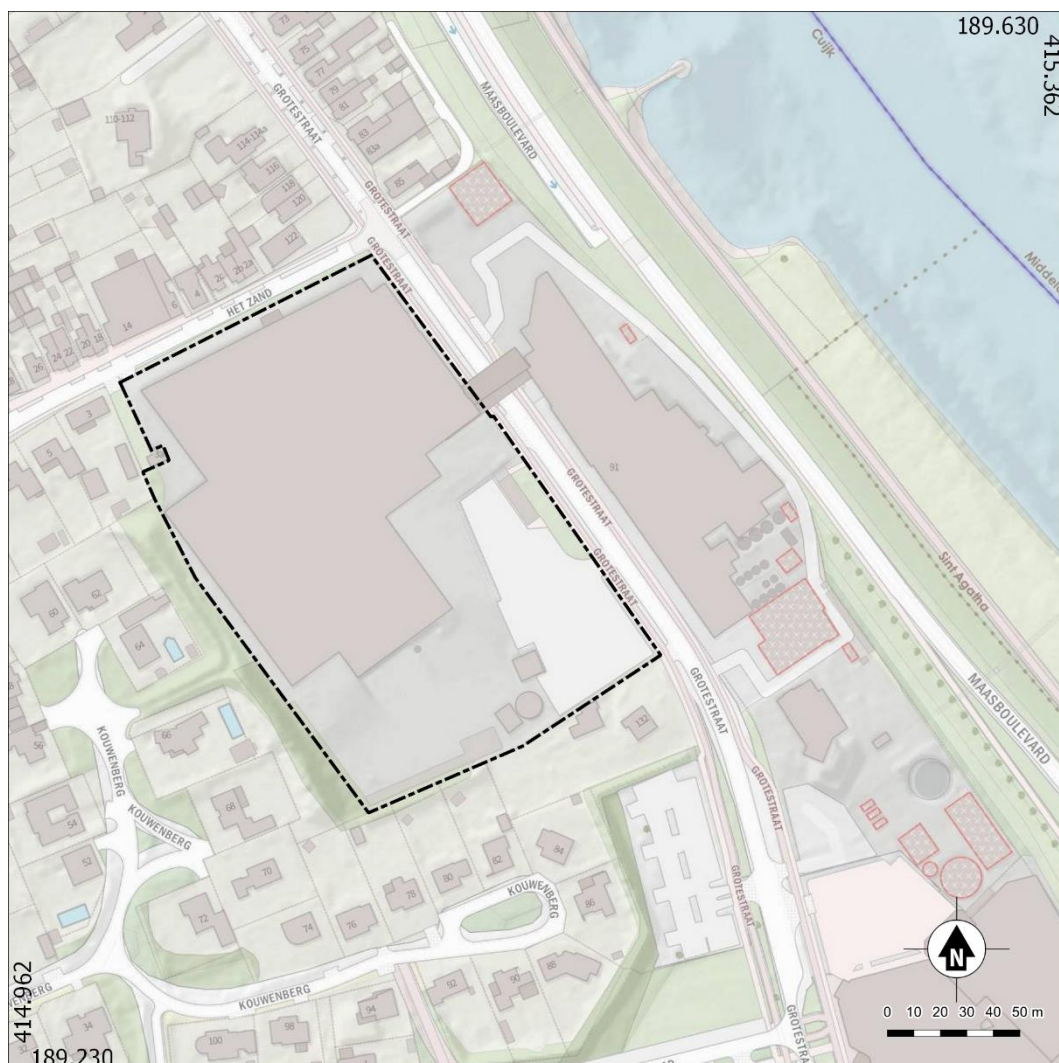
Afb. 1. Locatie van het plangebied op de topografische kaart en ligging van Cuijk in Nederland.
Schaal 1:5.000.

1 Inleiding

ADC Beesd heeft in twee korte campagnes, namelijk op 18 en 19 december 2023 (fase 1.1) en tussen 15 en 22 april 2024 (fase 1.2), de eerste fase van een archeologische begeleiding en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied Nutricia-terrein (afb. 1 en 2).

Bij deze opdracht is vanwege de planning van de civieltechnische werkzaamheden sprake van twee fasen die verschillende deelgebieden betreft. Deze eerste fase is uitgevoerd binnen het deelgebied dat ten zuidwesten van de Grotestraat ligt en als Nutricia West wordt aangeduid (afb. 2). Het deelgebied ten noordoosten van de Grotestraat (Nutricia Oost) volgt in een later stadium (fase 2) als hier de bebouwing is gesloopt. Beide fasen behoren tot dezelfde opdracht (Cuijk-Nutricia terrein).

Afb. 2. Deelgebied Nutricia-West op de topografische kaart.

De civieltechnische werkzaamheden bestaan uit de sloop van de Nutriciafabriek en herontwikkeling van het terrein. Zowel bij de ondergrondse sloop van de funderingen van de fabriek als de ontwikkeling van het terrein zullen naar verwachting de onderliggende archeologische niveaus verstoord.

Het plangebied valt volgens het gemeentelijk archeologiebeleid in de categorie 'waarde – archeologie 5' (middelhoge verwachting). Echter, de waarde van het gebied is reeds grotendeels bekend uit eerdere onderzoeken en vondstmeldingen. Uit deze eerdere onderzoeken is duidelijk

geworden dat binnen het Nutriciaterrein het grafveld van het Romeinse Ceulum ligt. Deze nederzetting, met een verondersteld castellum, bevindt zich ten noordwesten van het plangebied.

Binnen het terrein werden op basis van het eerdere onderzoeken niet alleen sterk geromaniseerde graven verwacht, maar ook graven uit de IJzertijd. Daarnaast werd de aanwezigheid van oudere of jongere graven niet uitgesloten. Hierbij werd ook rekening gehouden met het aantreffen andere grafveld-gerelateerde sporen en vondsten, cultusplaatsen en de Romeinse weg die ter hoogte van de huidige Grotestraat verwacht werd. Als laatste werd op basis van het eerdere onderzoek ook bewoningssporen uit andere perioden en sporen en vondsten die behoren bij activiteiten in de periferie van bewoning verwacht.

Vanwege deze verwachting is door de bevoegde overheid besloten tot de noodzaak van archeologisch onderzoek. Hierbij is gekozen om een archeologische begeleiding van de verwijdering van de vloeren en fundamenteën van de fabriek en hierop volgend een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uit te laten voeren. Ten behoeve van deze twee archeologische onderzoeken is door BAAC een Programma van Eisen (PvE) geschreven waarin de minimale eisen aan de uitvoering en rapportage zijn beschreven en geborgd.¹

Tijdens de uitvoering van de twee onderzoeken binnen het terrein Nutricia-west zijn vier vindplaatsen aangetroffen. Deze bestaan uit prehistorische off-siteresten, een Romeins grafveld; sporen van Middeleeuwse bewoning en een Nieuwetijds erf met boerderij. Drie van deze vindplaatsen waren verwacht en diensgevolge wordt de voormalige nummering van deze complexen uit het PvE aangehouden: 1) Romeins grafveld; 3) Middeleeuwse bewoning; 4) Nieuwetijds erf.² De sporen van prehistorisch off-site activiteiten vormen een nieuwe vindplaats, vindplaats 5.

Op basis van deze evaluatie wordt gesteld dat de resten binnen Nutricia-West van vindplaatsen 1 en 3 behoudenswaardig zijn. De resten van vindplaatsen 4 en 5 worden als niet behoudenswaardig beschouwt. De onderbouwing hiervoor wordt in het advies uiteengezet.

Het onderhavige rapport vormt als tussentijds evaluatierapport een deelverslag van de evaluatiefase. Het voorziet in een eerste overzicht en waardering van de archeologische resten (sporen en vondsten) die in fase 1 zijn aangetroffen. Daarnaast worden voorstellen gedaan voor de uitwerking van deze resten.

¹ Van As 2023.

² Van AS 2023, 16-17.

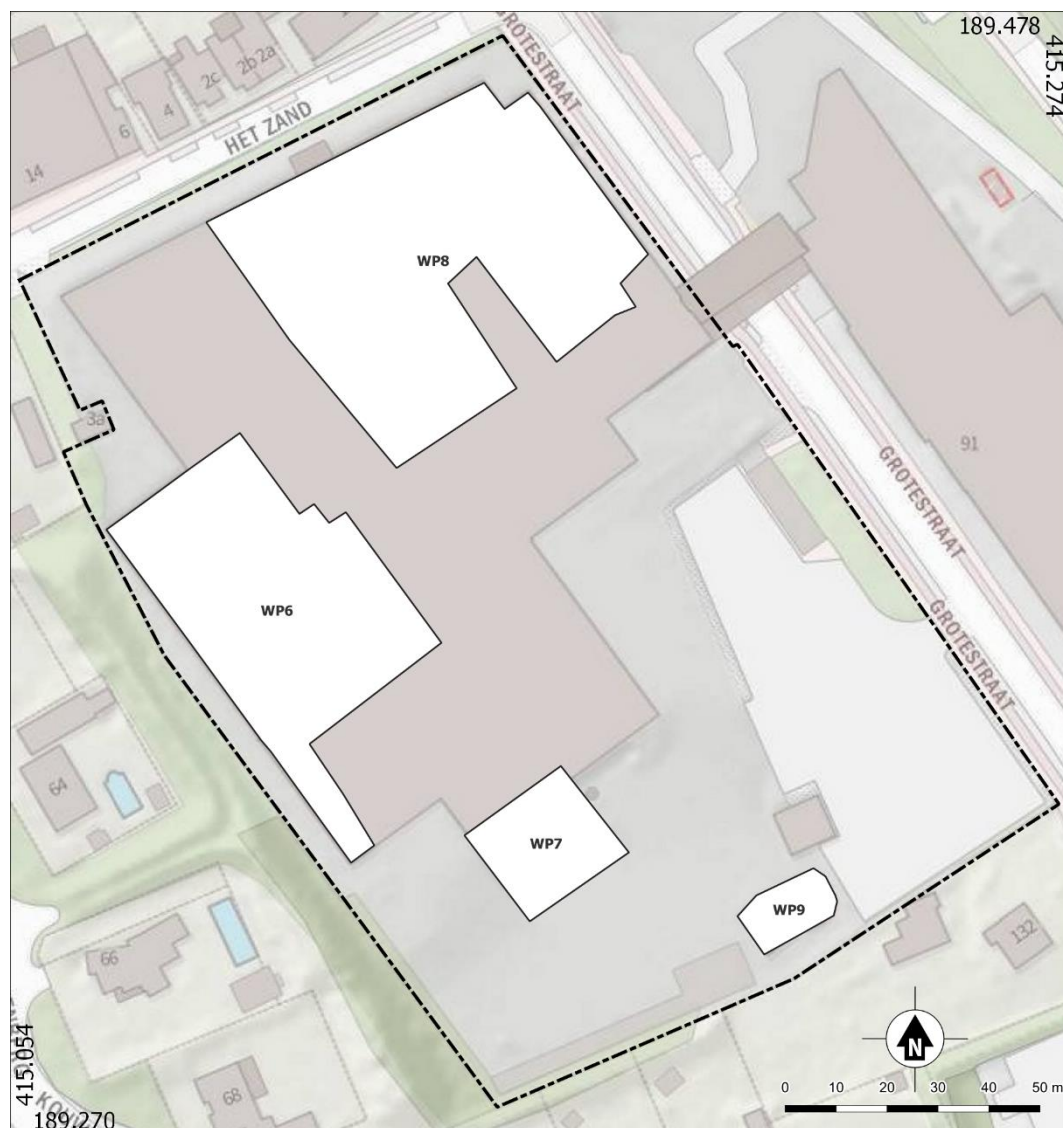
2 Methode

2.1 Inleiding

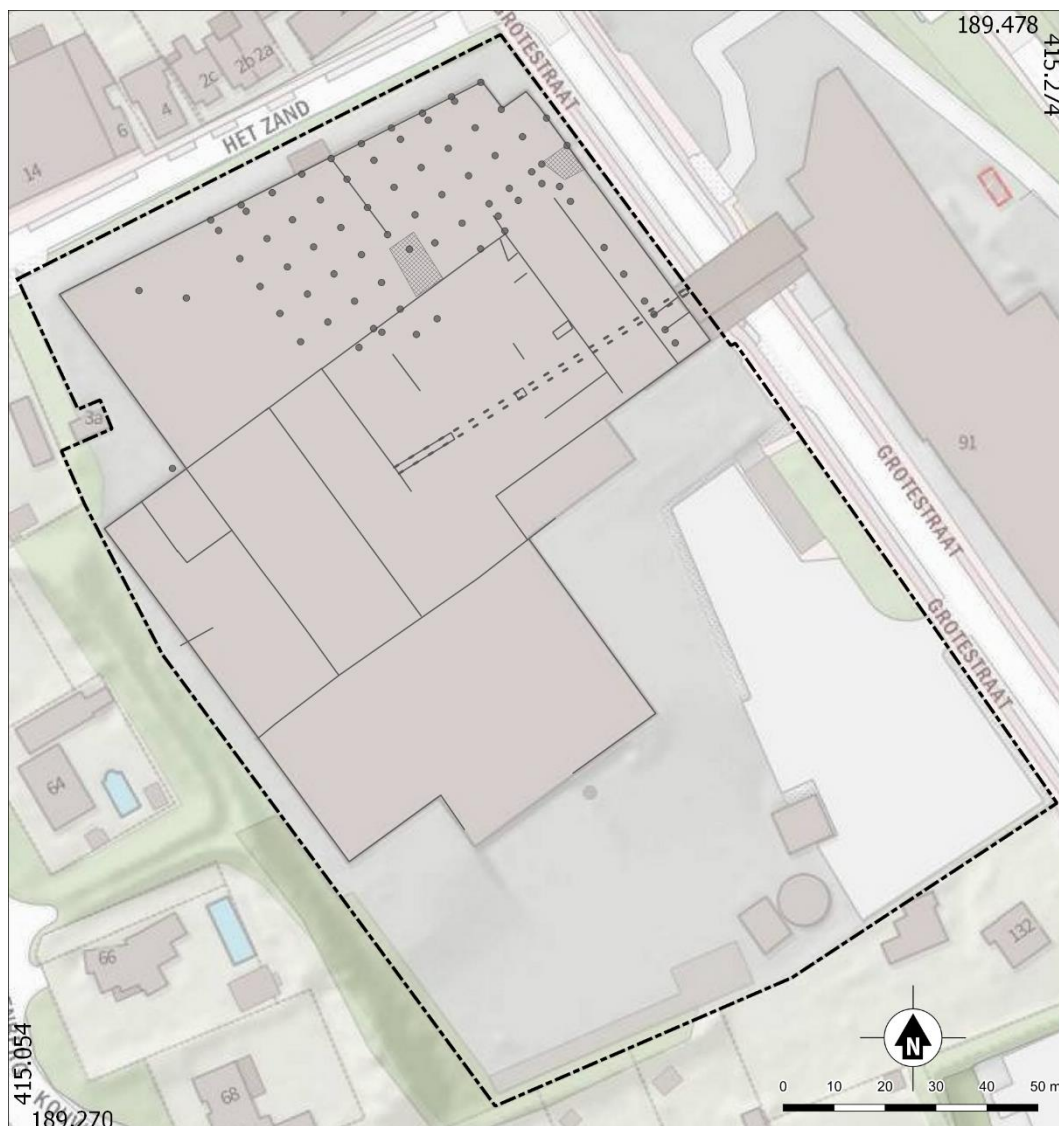
Binnen deelgebied Nutricia-West zijn twee onderzoeken uitgevoerd, bestaande uit een archeologische begeleiding van sloopwerkzaamheden en een archeologisch proefsleuvenonderzoek. Hieronder wordt de onderzoeksstrategie en -methode van beide onderzoeken toegelicht.

2.2 Archeologische begeleiding

De archeologische begeleiding bestond uit het toezicht houden op de verwijdering van de vloeren van de voormalige fabriek en bijgebouwen en het documenteren van eventueel aanwezige archeologische resten die hierbij werden blootgelegd en/of verstoord. De begeleiding is op verschillende dagen uitgevoerd in de periode van eind januari tot begin maart. Tijdens de begeleiding bleek al snel dat op de meeste plekken een dikke laag ophoogzand aanwezig was onder de vloer. Deze is het dikst ter hoogte van werkput 6 (tot 1.3 m dik). In overleg met het bevoegd gezag is daarop besloten de verwijdering van de vloer van de fabriek niet geheel te begeleiden. Delen vielen af nadat middels de begeleiding van een representatief stuk kon worden vastgesteld dat geen archeologische lagen werden aangesneden. Die delen waar de verwijdering begeleid is zijn ingemeten als werkputten 6-9 (afb. 3). Deze hebben een totaal oppervlak van 6.405 m². Tijdens de begeleiding zijn geen archeologische resten aangesneden.

Afb. 3. De werkputten behorend tot de archeologische begeleiding.

Legenda

— funderingen	- - - tunnel
• poeren en puntverstoringen	▨ verstoringen (kelders etc.)

Afb. 4. Aanwezige funderingen en diepe verstoringen.

Tegelijk met het toezicht houden op de sloopwerkzaamheden zijn tijdens de begeleiding waarnemingen gedaan met betrekking tot de aanwezige verstoringen en bodemopbouw van de bovengrond. Hiertoe zijn de zichtbare strokenfunderingen en diepe verstoringen ingemeten (afb. 4 en 5). Dit betrof voornamelijk de strokenfunderingen in het zuidwestelijke deel van het gebouw en een groot aantal poeren in het noordoostelijke deel van het gebouw. Daarnaast zijn op twee plekken grote verstoringen aanwezig als gevolg van kelders en is een ZW-NO lopende tunnel aangetroffen onder de weg door naar het gebouw ten oosten van de Grotestraat loopt. In elke werkput zijn meerdere bodemprofielen gezet vanaf het maaiveld tot op de eerste relevante archeologische lagen (afb. 5). Deze bestonden uit begraven (sub)recente bouwvoor. Hiermee is de diepte van de recente bovengrond, meestal gerelateerd aan de bouw van de fabriek, in beeld gebracht en gedocumenteerd.

Afb. 5. Impressie van de verstoringen aangetroffen tijdens de begeleiding (links) en een bodemprofiel (rechts).

2.3 Proefsleuvenonderzoek

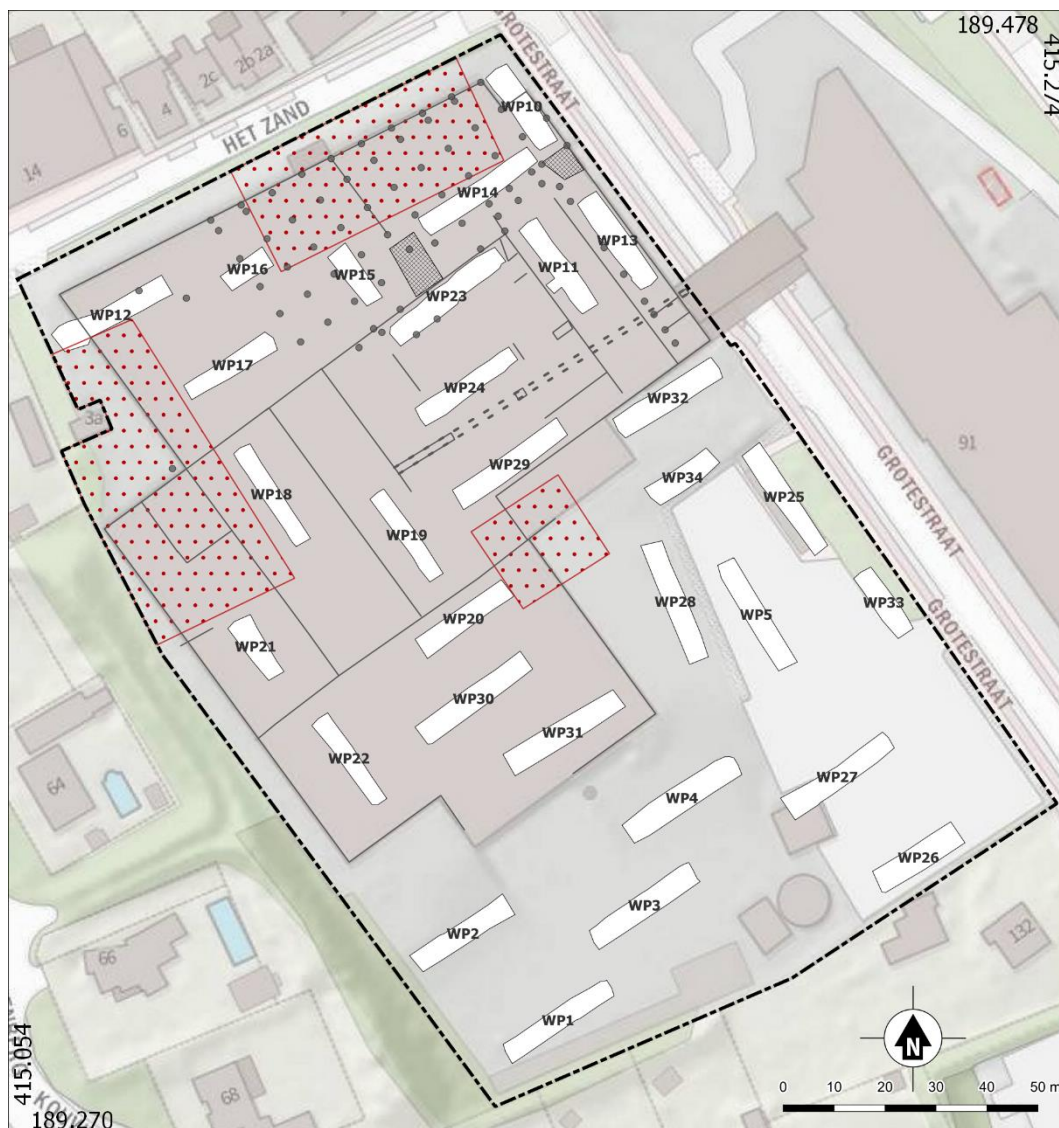
2.3.1 Inleiding

Het proefsleuvenonderzoek is in twee fasen uitgevoerd. De eerste fase (fase 1.1) is uitgevoerd op 18 en 19 december 2023. Deze fase had betrekking op het zuidelijke deel van het gebouw waar geen bebouwing aanwezig was. De tweede fase (fase 1.2) is uitgevoerd tussen 15 en 22 april 2024. Deze fase betrof het deel van het terrein waar de fabriek staat. Hoewel gehoopt was het proefsleuvenonderzoek parallel uit te voeren met de sloopbegeleiding bleek dit niet mogelijk vanwege vertragingen bij de sloop. Om deze reden is na afronding van fase 1.1 en aanleg van de eerste vijf proefsleuven in overleg met het bevoegd gezag besloten de overige proefsleuven aan te leggen na afronding van de archeologische begeleiding. Op dat moment is door het bevoegd gezag besloten het uiterste zuidwestelijke deel van het terrein vrij te geven voor de opslag van slooppuin door de civieltechnisch uitvoerder.

2.3.2 Puttenplan

In totaal zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 30 proefsleuven aangelegd. Afbeelding 6 toont de ligging van de verschillende proefsleuven met bijbehorende werkputnummer. Werkputten 1-5 zijn aangelegd tijdens fase 1.1. Werkputten 10-34 zijn aangelegd tijdens de fase 1.2.³ Vanwege de terreinomstandigheden is het proefsleuvenplan dat als onderdeel van het PVE (afb. 7) is opgesteld na overleg met het bevoegd gezag aangepast. Deze omstandigheden bestonden uit verschillende dingen. Zo kon bij het opstellen van het oorspronkelijke sleuvenplan nog geen rekening gehouden worden met de aanwezige funderingen en poeren onder de fabriek. De proefsleuven zijn na de uitvoering van de sloopbegeleiding verlegd zodat zo min mogelijk hinder van deze funderingen werd ondervonden. Daarnaast was tijdens de uitvoering van fase 1.2 sprake van opslag van gefreesd asfalt door de uitvoerder van de civieltechnische werkzaamheden dat pas op een later moment kon worden afgevoerd. Als laatste bleek uit het aanvullende bodemonderzoek dat na afronding van de sloop diende te worden uitgevoerd dat er in verschillende zones onder de fabriek asbestresten aanwezig waren. Deze zones mochten zonder verdere sanering niet betreden worden. Omdat bij een dergelijke sanering archeologische resten verstoord kunnen worden is in overleg met het bevoegd gezag besloten eerst het archeologische proefsleuvenonderzoek uit te voeren en indien noodzakelijk de sanering op een later moment onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren. Om deze reden zijn de proefsleuven die in deze zones lagen verplaatst en dicht

³ Werkputnummers 6-9 zijn zoals hierboven beschreven gebruikt tijdens de begeleiding.

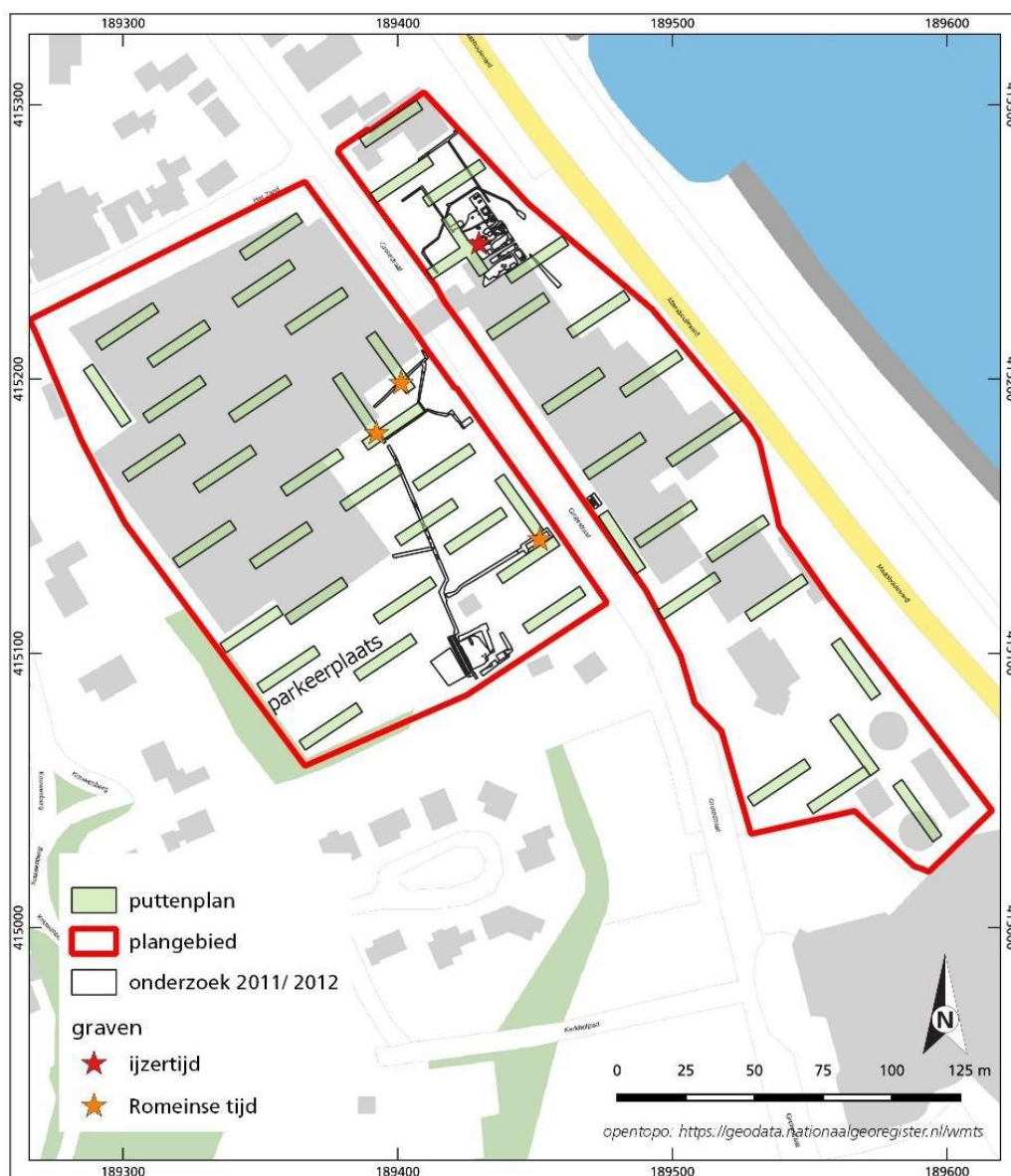
Legenda

- funderingen
- poeren en puntverstoringen
- - - tunnel
- ▨ verstoringen (kelders etc.)
- ▤ asbest-zone

Afb. 6. Overzicht van de proefsleuven die zijn aangelegd tijdens fase 1.1 (wp 1-5) en fase 1.2 (wp 10-34) in relatie tot de verschillende terreinomstandigheden.

tegen de grens van deze zones aangelegd om toch een goed beeld van de aanwezige resten in deze zones te verkrijgen.

De aanpassingen van het puttenplan vonden gedeeltelijk vooraf (verplaatsing i.v.m. de ligging van de funderingen) en gedeeltelijk in het veld plaats. De aanpassingen bestonden uit het verleggen of opdelen van de proefsleuven. In een enkel geval is op basis van de veldomstandigheden of -resultaten de proefsleuf kleiner aangelegd. Zo is werkput 34 niet volledig aangelegd vanwege de aanwezigheid van een recente buis. Deze maakte het onmogelijk het vlak op het juiste niveau aan te leggen zonder deze te veel te verstoren. In een enkele put, werkput 11, is daarentegen een uitbreiding aangelegd. Reden hiervoor was het volledig blootleggen en onderzoeken van een mogelijk inhumatiegraf.

Afb. 7. Het puttenplan zoals vastgelegd in het Programma van Eisen. (Bron: Van As 2023, 27, afb. 11)

Met de aanpassingen aan het puttenplan is op vlak 1 in fase 1.1 526 m² en in fase 1.2 2.195 m² onderzocht. Het totale onderzochte oppervlak bedraagt dus 2.721 m². Hiermee is 130 m² minder aangelegd als voorzien in het PvE.⁴ De dekkingsgraad ligt met 11.7% van het deelgebied echter nog zeer dicht bij de geëiste 12%.⁵ Deze kleine afwijking heeft dientengevolge geen nadelige consequenties voor de opsporing, begrenzing en waardering van vindplaatsen binnen het plangebied.

2.3.3 Aanleg

Bij de aanleg van de proefsleuven is zoveel mogelijk de methode gevolgd zoals voorgeschreven in het PvE.⁶ Tijdens het veldwerk bleken niet alle verwachtingen uit het PvE realiteit waarop de strategie op een aantal punten is aangepast. De belangrijkste wijziging betreft het aantal gebruikte vlakken om de bodemopbouw en archeologische resten te onderzoeken.

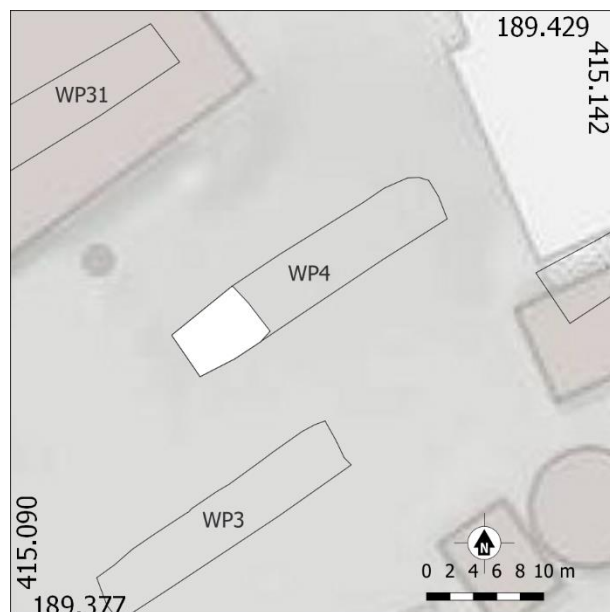
⁴ Van As 2023, 25.

⁵ Dit komt ook gedeeltelijk doordat de omvang van het deelgebied in het PvE groter is aangegeven dan dat het in werkelijkheid is: ca. 2,38 ha versus de 2,32 hectare dat het is.

⁶ Van As 2023, 30.

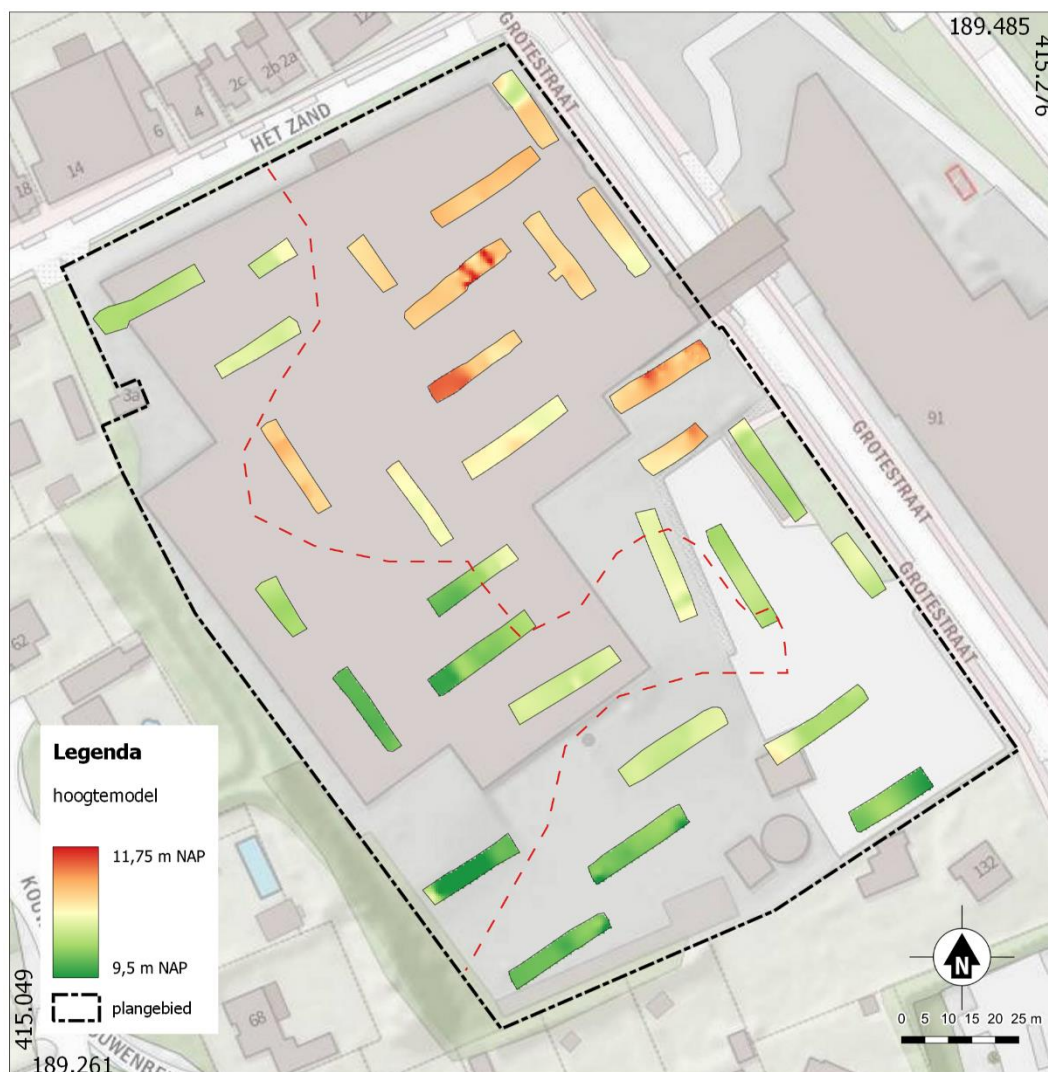
Het eerste vlak is aangelegd op het niveau dat graven zichtbaar werden, of indien niet aanwezig, het niveau waarop andere archeologische sporen zichtbaar werden. In drie werkputten, te weten 16, 24 en 34, is vlak 1 deels hoger aangelegd dan het niveau waarop graven en/of andere sporen zichtbaar waren. In werkput 16 werd gedacht dat in het oostelijke deel van de sleuf een hoger gelegen sporenniveau aanwezig was. Deze sporen bleken echter natuurlijke fenomenen te zijn. Omdat dit oostelijke deel zeer klein was (ca 15m²) en er in de westelijke helft al een graf was aangetroffen en de aanwezigheid van de vindplaats in dit deel van het plangebied, is gekozen dit deel van de proefsleuf niet te verdiepen. In de oostelijke helft werkput 24 werden tijdens de aanleg veel graven aangesneden. Hierop is in overleg met het bevoegd gezag, gezien het grote aantal graven, besloten het vlak in de westelijke helft van de proefsleuf ter hoogte van de bouwvoor aan te leggen. Het blootleggen van de graven zou de archeologische resten namelijk meer kunnen beschadigen dan dat het tijdens dit onderzoek extra informatie zou kunnen opleveren. Gezien het feit dat deze graven veel beter onderzocht kunnen worden is er door deze beslissing geen informatieverlies opgetreden. Als laatste werd bij de aanleg van het vlak in werkput 34 een zware metalen pijp midden in het vlak aangetroffen. Deze bemoeilijkt de aanleg van het vlak op zo'n manier dat na de aanleg van de westelijke helft besloten is het oostelijke deel van het vlak gedeeltelijk hoger aan te leggen en gedeeltelijk niet aan te leggen daar de aanwezigheid van de vindplaats in dit deel van het plangebied voldoende was aangetoond.⁷

In afwijking op het PvE en na overleg met het bevoegd gezag is in bijna alle proefsleuven besloten geen tweede controle vlak aan te leggen. De redenen hiervoor waren tweevoudig. Hoewel in een groot deel van deze proefsleuven sprake was van (enige mate van) verbruining was kon bij de aanleg van het eerste vlak de aanwezigheid van archeologische sporen en in het bijzonder graven voldoende worden vastgesteld. Daarnaast was de beschikbare ruimte om te verdiepen in veel van deze proefsleuven beperkt als gevolg van de aanwezigheid van de graven. Uitzondering hierop vormt werkput 4, waar in de oostelijke helft een controle vlak is aangelegd (afb. 8).

Afb. 8. De locatie van het controlevlak in werkput 4.

⁷ De pijp kon namelijk niet verwijderd worden zonder het vlak en de hierop aangetroffen sporen te beschadigen.

Afb. 9. Geëxtrapoleerde hoogteligging van het eerste vlak in de verschillende proefsleuven op basis van de genomen hoogtematen. De rode stippellijn geeft grens tussen hogere en lagen delen in het oorspronkelijke landschap aan.

Op basis van de resultaten wordt verwacht dat bij een vervolgonderzoek in alle werkputten waar graven worden aangetroffen een controle vlak moet worden aangelegd. Daarbij kunnen dan muren, poeren en funderingen worden verwijderd. Dit kan erg snel en zal in veel gevallen geen nieuwe graven opleveren. Daarnaast wordt verwacht dat in ca. 20 % van de werkputten op een hoog niveau een vlak 0 moet worden aangelegd. Op dit vlak zullen de eerste graven zichtbaar zijn die opgegraven dienen te worden, voorafgaande aan de aanleg van het eerste vlak waarop de meeste graven zichtbaar of andere sporen zichtbaar worden.

De hoogte van het eerste vlak varieerde sterk tussen de verschillende delen van het plangebied (afb. 9): van ca. 11.0 m NAP in het noordoosten tot 9.5 m NAP in het zuidwesten. Er is sprake van twee verlooprichtingen: een O-W verloop waarbij de oostelijke delen hoger liggen en een NO-ZW verloop waarbij het noordoostelijke deel hoger ligt. In het zuidwestelijke deel lag het vlak erg diep: tot 2 m -mv.

Het verschil in hoogteligging van het archeologische vlak is te relateren aan het oorspronkelijk aanwezige landschappelijke reliëf en mate van versterking hiervan in (sub)recente perioden. Zo bleek dat in het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied het reliëf is genivelleerd door grootschalig ophogen voor de bouw van de fabriek. In het noordoostelijke deel ligt het archeologisch vlak veel dicht onder de oppervlak en zijn in enkele gevallen graven verstoord door de funderingen van de fabriek. Op basis van de hoogteligging van het vlak en informatie uit de

bodemprofielen is een grens tussen de oorspronkelijk hoger en lager gelegen delen in het landschap aangegeven in afbeelding 9.

2.3.4 werkzaamheden

Graven en randstructuren

Op basis van de opgestelde verwachting in het PvE werd rekening gehouden met zowel crematie- als inhumatie graven. Van de eerste categorie zijn er doorheen het (oostelijke) deel van het deelgebied 44 exemplaren aangetroffen. Van de tweede categorie zijn geen exemplaren aangetroffen. De graven zijn gecategoriseerd volgens de typologie van Hiddink in drie types: schoon crematierestendepot (type A); crematierestendepots met brandstapelresten (type B); en brandstapelresten (type C).⁸

Van deze 44 crematiegraven is een representatieve selectie volledig opgegraven. Dit zijn twee brandgraven en tien schone crematierestendepots, waaronder een kistgraf. De keuze welke graven volledig te onderzoeken werd mede bepaald door de kwetsbaarheid van de aangetroffen graven. Zo had het de voorkeur graven waarin compleet aardewerk werd aangetroffen te lichten. Omdat de brandgraven geen intact aardewerk bevatten en als gevolg minder kwetsbaar zijn (voor grafroef), viel de keus in de meeste gevallen op de schone crematierestendepots. Om een representatieve selectie te verkrijgen zijn er twee brandgraven volledig opgegraven.

Hoewel het de voorkeur had de meest kwetsbare graven in iedere proefsleuf te onderzoeken was dit gezien het aantal graven niet altijd mogelijk. Het onderzoek van de graven was ten eerste erg tijdrovend en het bleek niet mogelijk om meer dan één graf per dag te onderzoeken. Daarnaast werd dit mede bepaald door de eis dat de proefsleuven waar graven werden aangetroffen dezelfde dag nog dichtgedraaid moesten worden om grafroef tegen te gaan. In enkele proefsleuven is dan ook besloten een deel van de (kwetsbare) graven af te dekken met plastic en aarde.

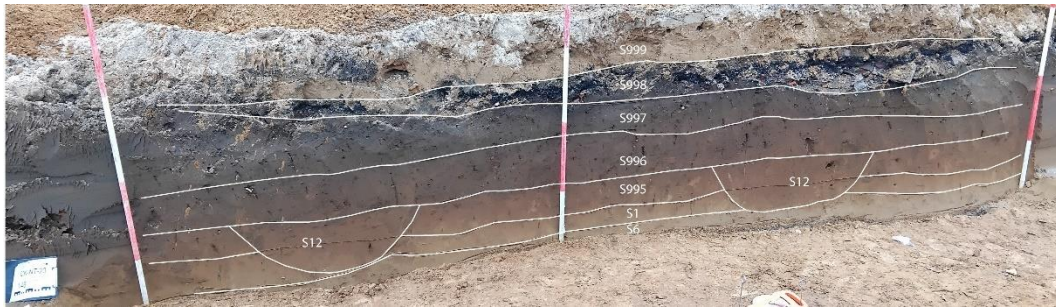
Van alle graven die onderzocht zijn is de vulling integraal verzameld. Doel hiervan was het zeven van de inhoud op kleinere vondsten en menselijk botmateriaal. Daar waar crematierestendepots werden aangetroffen zijn deze apart verzameld. Daar waar intact aardewerk uit de graven is verzameld is ook de inhoud van deze vondsten tijdens de vondstverwerking verzameld om zeven.

Om de verwachting op de mogelijke aanwezigheid van inhumatiegraven te toetsen is intensief gezocht naar dit type graven. Zo is in proefsleuf 11 een uitbreiding gemaakt om een mogelijk inhumatiegraf volledig bloot te leggen en onderzoeken. Dit bleek echter geen inhumatiegraf te zijn. Daarnaast zijn in proefsleuf 25, gelegen ter hoogte van de opgraving van de ROB, enkele mogelijke inhumatiegraven door J. Rebergen (senior KNA specialist fysische antropologie) onderzocht. Het vermoeden bestond namelijk dat tijdens deze opgraving de inhumatiegraven niet waren herkend. Uit het onderzoek door J. Rebergen kwam echter naar voren dat het ook hier geen inhumatiegraven maar natuurlijke verstoringen betrof.

Naast de grafkuilen is ook een groot aantal randstructuren aangetroffen, 19 in totaal.⁹ In proefsleuf 29 is als enige een kringgreppel met bijbehorende grafkuilen min of meer centraal in de proefsleuf aangesneden. Conform het PvE is hier dan ook een langprofiel aangelegd over de randstructuur om de mogelijke aanwezigheid van een heuvellichaam te toetsen. Hoewel de greppels van de randstructuur nog herkend konden worden in het profiel, ondanks verbruining van de bodem (afb. 10), was er geen aarden heuvellichaam meer zichtbaar. Deze is volledig opgenomen in de bovenliggende begraven bouwvoor (S996). Te verwachten is dat binnen het plangebied geen van de grafheuvels meer aanwezig zijn, als gevolg van latere bodembewerkingsactiviteiten zoals ploegen en egaliseren.

⁸ Hiddink 2003.

⁹ In totaal zijn 29 spoornummers aan randstructuren toegekend. Omdat sommige randstructuren uit meerdere spoornummers bestaan ligt het werkelijke aantal lager.

Afb. 10. Langprofiel in werkput 29 over de randstructuur van een graf.

Overige werkzaamheden

Naast het onderzoek van de aangetroffen graven bestonden de overige werkzaamheden voornamelijk uit het aanleggen van twee of meerdere putwandprofielen per proefsleuf en het couperen van een representatieve selectie van de sporen (paalsporen, kuilen en greppels).

3 Sporen en structuren

3.1 Inleiding

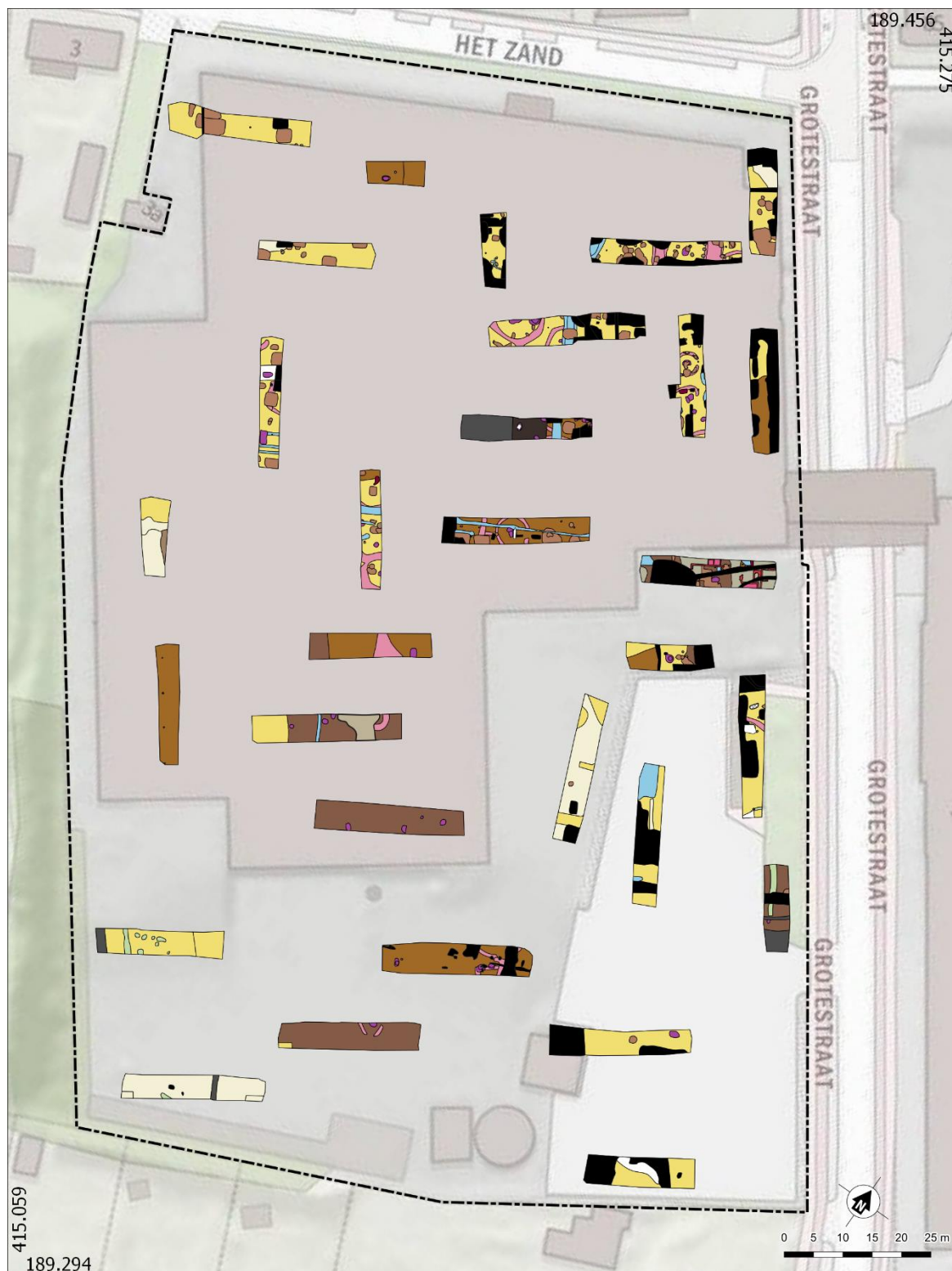
In totaal zijn tijdens de begeleiding en proefsleuvenonderzoek 465 spoornummers uitgedeeld.¹⁰ Hiervan zijn 14 spoornummers uitgeschreven tijdens de begeleiding. Dit zijn spoornummers toegekend aan (recente) bodemlagen in de aangelegde profielen. De overige 451 sporen zijn aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek. Een aantal sporen strekken zich uit over het gehele plangebied maar hebben in iedere werkput een eigen spoornummer toegekend gekregen. Hierbij moet gedacht worden aan bodemlagen zoals de C-Horizont, de recente bouwvoor of ophogingslagen. Het aantal individuele sporen ligt dus lager dan deze 451 sporen.

Tabel 1 toont het aantal sporen naar spooraard. Van de 465 sporen zijn er 249 sporen toegekend aan antropogene sporen die niet toebehoren aan de bodemopbouw of recente verstoringen zijn. Dit zijn o.a. (paal)kuilen, graven, randstructuren en greppels. Afbeelding 11 toont de bijbehorende allesporenkaart (zie bijlage 2 voor detail-allesporenkaarten met spoornummers).

spoordefinitie	aantal
greppel	21
kuil	87
paalkuil	47
crematiegraf	44
randstructuur	29
dierbegraaving	3
waterput	1
muurwerk	8
puinlaag	4
cultuur-/vondstlaag	5
subtotaal	249
bouwvoor	12
begraven bouwvoor	32
ophogingslaag	25
recente verstoring	52
subtotaal	121
natuurlijke verstoring	12
natuurlijke laag	20
bc-horizont	16
b-horizont	13
c-horizont	28
depressie	1
laag	3
subtotaal	93
vervallen	2
totaal	465

Tabel 1. Het aantal sporen naar spooraard onderverdeeld in hoofdgroepen.

¹⁰ Dit aantal is nog onderhevig aan verdere uitwerking.

Legenda

spoorraad

bouwvoor

begraven bouwvoor

recente verstoring

waterput

greppel

kuil

paalkuil

muurwerk

puinlaag

natuurlijke verstoring

ophogingslaag

B-horizont

BC-horizont

C-horizont

laag

natuurlijke laag

crematiegraf

vervallen

dierbegruving

randstructuur

depressie

Afb. 11. Allesporenkaart naar spoorraad van vlak 1.

In de volgende paragrafen worden de sporen behorend tot de onderscheiden vindplaatsen behandeld. Hierbij wordt de nummering van de vindplaatsen uit het PvE aangehouden.¹¹ Eerst wordt nog enige aandacht besteed de waarnemingen die tijdens het onderzoek gedaan konden worden omtrent de verstoringen van de archeologische resten.

3.2 Verstoringen van de archeologische resten

Zoals tabel 1 toont is er een groot aantal recente verstoringen aangetroffen. Deze zijn voornamelijk gerelateerd aan de bouw van de Nutriciafabriek. Zo is in de noordelijke zone sprake van een tweetal grote verstoringen voor de aanleg van kelders. Ook de nog aanwezige funderingen vallen in deze groep (afb. 6.). De verstoringen bevinden zich doorheen het plangebied. Echter, daar waar bij de bouw dikke lagen recent ophoogzand onder de vloer van de fabriek zijn aangebracht (zuidwestelijke hoek van de fabriek) zijn de verstoringen beperkt. De verstoringen concentreren zich dan ook in de noordelijke en oostelijke zone van het plangebied, waar het archeologische vlak hoger ligt. De (sub)recente verstoringen zijn dan ook voornamelijk van invloed op de conservering en gaafheid van de vindplaatsen in deze delen van het terrein. Desalniettemin zijn er grote stukken aanwezig tussen de funderingen en verstoringen waarin gave archeologische resten zijn aangetroffen.

Het onderzoek heeft ook aangetoond dat latere agrarische activiteiten tot verstoringen van de archeologische resten hebben geleid. Zo blijkt uit het onderzoek in proefsleuf 29 dat de oorspronkelijk aanwezige grafheuvel volledig is opgenomen in de begraven bouwvoor. Verwacht kan worden dat dit ook gebeurd is met andere grafheuvels binnen het deelgebied. Verder toont het feit dat ter hoogte van de in de proefsleuven aangetroffen kringgreppels nauwelijks sprake is van intacte oude begraven bouwvoren, als gevolg van de latere bouwactiviteiten, dat de kans op het aantreffen van intacte grafheuvels nog kleiner is.

Belangrijk om op te merken is dat er is niet alleen sprake is geweest van onbewuste 'passieve' verstoringen van de archeologische sporen als gevolg van (sub)recente activiteiten, maar ook van bewuste 'actieve' verstoringen. Zo is bekend dat tijdens de bouw van de fabriek graven bloot kwamen te liggen in de funderingssleuven en dat die op dat moment geroofd zijn. Aanwijzingen voor deze activiteit werden ook aangetroffen in proefsleuf 14 waar de poeren in de putwand werden aangesneden. Zichtbaar was dat hier handmatig rondom de poeren was gegraven om schone crematiestendepots met grafgiften te bereiken.¹² Een graf dat op deze wijze volledig verstoord is, is crematiegraf S23.18. Deze actieve verstoringen zullen zich beperken tot de noordoosthoek van het terrein waar poerfunderingen gebruikt zijn. Daarnaast toont afb. 11 dat deze verstoringen niet heel ver tussen de poeren reiken en dat de graven hier tussenin niet zijn geschonden door grafrovers. De invloed van deze activiteiten, hoewel schadelijk, kan dan ook relatief beperkt worden genoemd.

Een andere aanwijzing voor actieve verstoringen in de zoektocht naar graven is een serie parallelle en dicht op elkaar gelegen greppels die in werkput 18 zijn aangetroffen (greppels S18.15, S18.17 en S18.18.). Deze dateren vermoedelijk in het begin van de 20ste eeuw aangezien we uit krantenberichten weten dat er in deze periode fervent door Cuijkenaren werd gegraven om grafgiften op te sporen.¹³ Gezien het feit dat vergelijkbare series greppels verder alleen in proefsleuf 29 (greppels S29.4 en 29.21) en 19 (greppel S19.6) zijn aangetroffen, lijken deze activiteiten echter gekoppeld te zijn aan een enkel perceel. Uit eerdere opgravingen aan de Grotestraat zijn andere sporen van 'urnendelverij' aan het begin van de 20ste eeuw aangetroffen.¹⁴ Ook tijdens het onderzoek door Archol ten behoeve van het bergbezinkbassin in 2003 zijn dergelijke sporen aangetroffen.¹⁵

Kuil S18.14 die greppel S18.15 oversnijdt bevatte zowel plastic als een grote hoeveelheidromeins aardewerk op het vlak. Ook dit duidt op een verstoord graf. Kuil S14 kan dan ook als volledig verstoord crematiegraf/roefkuil worden geïnterpreteerd. Ook in proefsleuf 11 is een indicatie voor

¹¹ Van As 2023, 16-17.

¹² Geregistreerd op het vlak als recente verstoring S5.

¹³ Van Enckevoort/Thijssen 2002, 58-60.

¹⁴ Van Enckevoort/Thijssen 2002, 62.

¹⁵ Ball 53

mogelijke grafroof aangetroffen. Deze bestaat uit een kuil (S7) die precies crematiegraf S11.10 oversnijdt. Als dit een roofkuil is, is onduidelijk wanneer dit gebeurd is. Er kan niet uitgesloten worden dat het hier grafroof in oudere perioden betreft.

Gezien het relatief lage aantal roofkuilen mag worden aangenomen dat de schade door grafroof beperkt is. Echter, tegelijkertijd is het verschil tussen mogelijke Nieuwetijdse roofkuilen en subrecente verstoringen lastig te zien zonder deze sporen te couperen. Het is dus mogelijk dat de graad aan verstoringen hoger ligt dan kon worden waargenomen tijdens dit onderzoek.

Een laatste verstoring die is aangetroffen binnen het deelgebied betreft een natuurlijke geul die aan de noordzijde van het deelgebied in proefsleuf 10 is aangesneden. Deze geul, die als natuurlijke laag S10.1 op het vlak is gedocumenteerd, is mogelijk het resultaat van een maasdoorbraak.¹⁶ Dit is dan de dijkdoorbraak van winter 1820 geweest toen de Maasdijk ter hoogte van het plangebied doorbrak.¹⁷

3.3 Vindplaats 1: Romeins grafveld

De meeste sporen dateren uit de Romeinse tijd en zijn aan het grafveld gerelateerd. Ze bestaan voornamelijk uit grafkuilen en (gerelateerde) randstructuren. In totaal zijn 44 graven en 19 randstructuren aangetroffen (afb. 12; bijlage 3).¹⁸ Zoals reeds hierboven besproken zijn van deze graven er twee compleet verstoord en resteert er alleen nog een roverskuil (S18.14 en S23.18). Van deze graven kon het type niet meer vastgesteld worden. Een derde graf (S11.7) wordt ook oversneden door een vermoedelijke roverskuil. Ook zijn er geen sporen van de grafheuvels aangetroffen die binnen de randstructuren zullen hebben gelegen.

Opvallend is dat ter hoogte van de voormalige opgravingen door de ROB de onderkant van twee schone crematierestendepots is aangetroffen (graven 1009 en 1012).

Grafkuilen

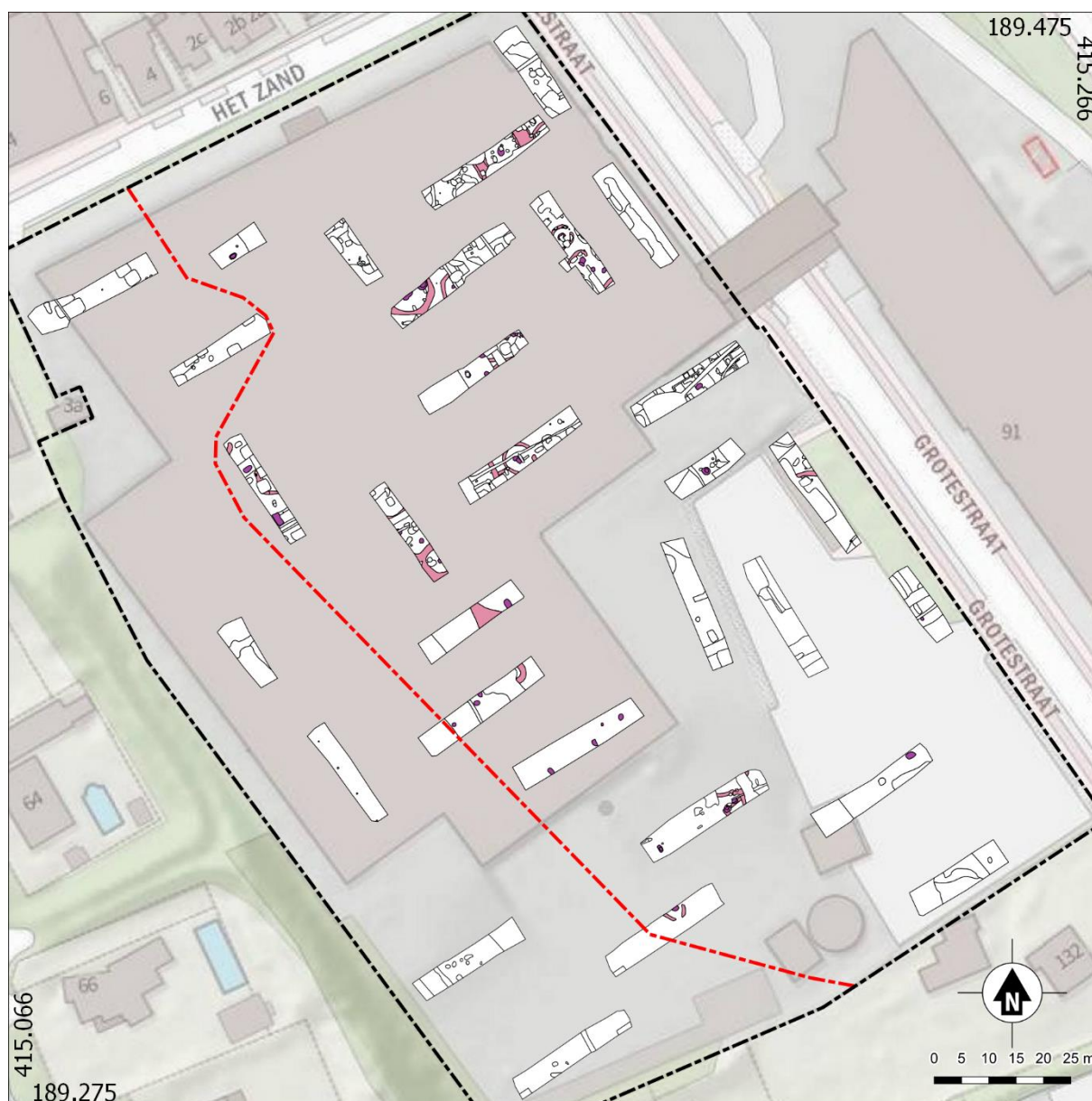
Van de intacte graven zijn er 20 van het type A (schoon crematierestendepot in een kuil). De overige 22 graven zijn brandgraven. Omdat de meeste graven in deze fase, conform PvE, niet zijn onderzocht, kunnen de exacte types niet vastgesteld worden. Vermoedelijk zijn deze brandgraven voornamelijk van het type C (brandstapelresten). Enkele graven zullen waarschijnlijk van type B zijn (crematierestendepot met brandstapelresten). Zie bijlage 3 voor de verspreiding van de verschillende typen crematiegraf.

Van de graven van het type A zijn er tien volledig opgegraven. In zeven van de tien crematierestendepots is compleet vaatwerk aangetroffen. Tabel 2 geeft een overzicht van deze graven met bijgiften en datering. Afbeelding 13 toont een impressie van deze graven en de hierin aangetroffen bijgiften.

¹⁶ Pers. opm. Dhr. J. van Kampen.

¹⁷ Zinsmeister 2019, 36-37.

¹⁸ In totaal zijn 29 spoornummers uitgeschreven aan randstructuren. Aan sommige randstructuren zijn echter meerdere spoornummers toegekend aan verschillende losgelegen delen. Om deze reden ligt aantal werkelijke randstructuren.

Legenda

spoorraad

crematiegraf

randstructuur

plangebied

begrenzing grafveld

Afb. 12. Overzicht van de ligging graven en gerelateerde randstructuren.

werkput -spoor	grafnr	bijgiften	datering	opmerking
11.16	1002	Kruik en geverfde beker	Midden-Romeins	Dubbelgraf waarbij het andere graf wordt gevormd door een graf van type C (grafnr. 1003)
14.20	1004	Twee kruiken, drie bekers, ruwwandige pot en tegula	Midden-Romeins ca. 200 na Chr.	
19.15	1005	Alleen enkele losse scherven		
20.3	1006	kruik	Midden-Romeins	Tegelgraf
24.2	1007	Kruik, ruwwandige pot en geverfde beker	Midden-Romeins (2de eeuw)	Naast recente muur
24.14	1008	kruik	Midden-Romeins	
25.10	1009	kruik	Romeins	In werkput ROB
29.11	1010	Kruik, geverfde beker en TS-bord	Midden-Romeins	
31.11	1011	Twee kruiken en een ijzeren mes	Na 140 na Chr.	
33.2	1012	-	-	Alleen onderkant crematierestendepot in werkput ROB.

Tabel 2. Overzicht van de onderzochte graven van het type A.

Afb. 13. Impressie van de grafgiften in twee van de opgegraven schone crematierestendepots (graven 1004 en 1007)

Afb. 14. Impressie van het tegelgraf nadat deze is voorbereid voor lichting en opgraving in het lab.

Afb. 15. Het tegelgraf opgegraven in 1991 door de Werkgroep Archeologie Cuijk. (Bron: Van Enckevoort/Thijssen 2002, 63)

Afb. 16. Dubbelgraf 1002 (type A) en 1003 (type C).

Graf 1006, dat in proefsleuf 20 (S20.3) is aangetroffen, is een bijzondere variant van het type A. De schone crematieresten zijn, samen met een kruikje als grafgift, bijgezet in een kist vervaardigd uit *tegulae* (afb. 14). De conservering van de *tegulae* was gematigd en ze fragmenteerden snel bij het blootleggen. Het graf is om deze reden in zijn geheel gelicht en binnen onder betere omstandigheden opgegraven.

Bekend is dat van dit type graf eerder al twee exemplaren zijn aangetroffen in het grafveld van Cuijk. Eén exemplaar is aangetroffen op "het perceel naast dat waar destijds dominee Hamelberg" woonde tijdens opgravingen in de eerste helft van de 20ste eeuw.

Het andere exemplaar is aangetroffen op het deel van het Nutriciaterrein dat in 1991 door de Werkgroep Archeologie Cuijk is opgegraven (afb. 15). Dit exemplaar is beter bewaard en toont

goed de constructiewijze. Het toont grote overeenkomsten met het huidige graf. Zo werd ook in dit graf als enkele bijgift een kruikje aangetroffen.

Van de 25 brandgraven van type C en/of D die zijn aangetroffen zijn er twee opgegraven: graf 1001 (S4.2) in proefsleuf 4 en graf 1003 (S11.17) in proefsleuf 11. Beide graven behoren tot het type C (brandstapelresten). In de twee graven zijn veel verbrande scherven en spijkers aangetroffen. Deze laatste vondst toont dat het gaat om graven van het type C en niet D.

Beide graven waren centraal gesitueerd binnen een kringgreppel. In het geval van graf 1003 was er sprake van een dubbelgraf (afb. 16). Hierbij vormde graf 1003 een latere toevoeging aan een schoon crematierestendepot (graf 1002). Een dergelijke situatie is ook vastgesteld in werkput 29. Hier ligt type A graf 1010 (S29.11) met daarnaast twee type C graven (S29.13 en 14). Beide type C graven oversnijden graf 1010. Mogelijk gaat het hier dan ook om een patroon binnen het grafveld.

Twee grote rechthoekige kuilen (S29.18 en 23) in werkput 29 zouden grafkamers kunnen zijn. Dit kon in het kader van het huidige onderzoek niet vastgesteld worden. Indien dit grafkamers zijn, is de kans groot dat ze niet meer intact zijn. De westelijke kuil worden namelijk oversneden door een Nieuwetijdse roefgreppel (S29.21).

Randstructuren

De overige sporen uit de Romeinse tijd bestaan hoofdzakelijk uit randstructuren van de aangetroffen graven. Deze bestaan uit kringgreppels van de grafmonumenten (afb. 17 en 18). Er zijn tot nu toe negentien grafmonumenten herkend op basis van de kringgreppels (bijlage 3).¹⁹ Dit zijn vooral ronde structuren maar er lijkt ook een rechthoekig monument aanwezig in proefsleuf 14 (S14.15 en S14.35). Ook lijken er meerdere asymmetrische monumenten te zijn die niet rond of vierkant zijn. Deze bevinden zich vooral tussen andere kringgreppels. Mogelijk zijn dit uitbreidingen van ronde of rechthoekige structuren of zijn het latere graven die expres tussen oudere graven zijn geplaatst.

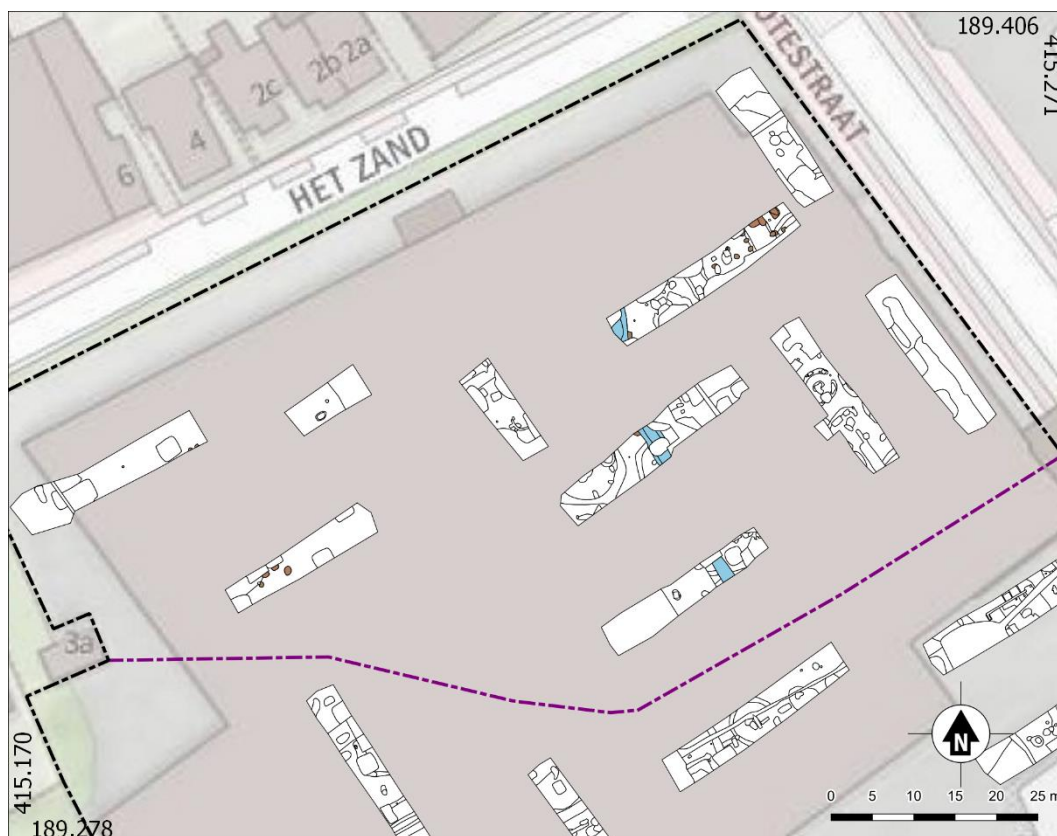

Afb. 17. Langprofiel in werkput 29 over de randstructuur van een graf.

¹⁹ Omdat in sommige gevallen meerdere spoornummers zijn toegekend aan verschillende delen van de randstructuren ligt het aantal in tabel 2 hoger.

Afb. 18. Voorbeelden van kringgreppel S23.13 in proefsleuf 23 (boven) en kringgreppel S29.12 in proefsleuf 29 (onder)

Legenda

Spooraard

greppel

kuil

paalkuil

plangebied

begrenzing middeleeuwse vindplaats

Afb. 19. Sporen behorend tot de Middeleeuwse vindplaats.

3.4 Vindplaats 3: resten van Middeleeuwse bewoning

In het noordelijke deel van Nutricia-west, in proefsleuven 12, 14, 17, 23 en 24, zijn sporen uit de Volle Middeleeuwen (1000-1250 n.Chr.) aangetroffen (afb. 19; bijlage 4). Deze sporen bestaan uit paalkuilen, kuilen en greppels. Mogelijk zijn meerdere erven aangesneden. Wellicht is er zelfs een omgreppelde huisplaats ter hoogte werkput 14 aanwezig. Ook is het mogelijk dat de sporen onderdeel uitmaken van een grotere nederzetting. Aan de oostkant van de Grotestraat zijn in het verleden ook sporen uit deze periode aangetroffen.²⁰ In dezelfde proefsleuven zijn ook kuilen uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.

3.5 Vindplaats 4: Nieuwetijdse boerderij en erf

In werkput 32 zijn de resten gevonden van bakstenen muren, een bakstenen kelder en diverse kuilen die toebehoren aan een historische boerderijplaats die uit de Nieuwe Tijd dateert (afb. 20 en 21). Deze boerderij is gesloopt in het kader van de ontwikkeling van het Nutriciaterrein in de vorige eeuw en was als laatste in gebruik als boomkwekerij. In werkput 11 is de rand van een waterput met bakstenen mantel aangetroffen (S11.23). Vermoedelijk is ook deze te relateren aan het zelfde of een gelijktijdig Nieuwetijds erf.

²⁰ Kemme 2014, 32-35.

Legenda

Spooraard

- greppel
- kuil
- paalkuil
- muurwerk
- puinlaag
- ophogingslaag

plangebied

omvang bebouwing op de kadastrale kaart van 1811-132

Afb. 20. Overzicht van de sporen behorend tot de Nieuwetijdse boerderij .

Verspreid over het gehele terrein liggen overige losse sporen uit de Nieuwe tijd, waaronder kuilen. Deze duiden op het gebruik van de omliggende percelen.

Naast deze sporen van landschappelijk gebruik zijn in werkputten 18, 19 en 29, zoals reeds besproken, sporen van graafwerk uit de vroege 20ste eeuw aangetroffen. Deze sporen bestaan uit ondiepe parallel lopende greppels. Dit zijn waarschijnlijk greppels die gegraven zijn om graven te lokaliseren om ze leeg te halen, dus de zogenaamde roofgreppels. In proefsleuf 18 is naast deze greppels een roofkuil (S18.14) aangetroffen (afb.22). Gezien het feit dat deze greppels in één lange smalle zone zijn aangetroffen zijn deze activiteiten vermoedelijk gekoppeld aan een specifiek perceel.

Afb. 21. Impressie van de muurresten van de Nieuwewetijdse bebouwing in proefsleuf 32

Afb. 22. Impressie van de roofigreppels en -kuil in proefsleuf 18.

3.6 Vindplaats 5: prehistorische off-site resten

Tijdens het veldwerk is een kleine hoeveelheid handgevormd aardewerk aangetroffen die tonen dat de oudste resten uit de prehistorie stammen. Het merendeel van dit aardewerk is afkomstig uit bodemlagen en bestaat uit kleine fragmenten. Uit een eerste scan van de groep handgevormd aardewerk blijkt dat een onderscheid kan worden gemaakt tussen handgevormd aardewerk daterend in de periode Laat-Neolithicum/Bronstijd en in de IJzertijd.

De eerste groep, die zich kenmerkt door het gebruik van kwartsfragmenten als magering, is alleen in het zuidwestelijke deel van Nutricia-West in proefsleuf 2 aangetroffen. Gezien een gebrek aan gerelateerde sporen wordt uitgegaan dat het hier om zwerfafval of achtergrondruis in het archeologische bestand gaat, die wijst op off-site activiteiten binnen het deelgebied.

De fragmenten uit de IJzertijd zijn afkomstig uit proefsleuven 12, 20, 21 en 22 aan de oostelijke rand van het plangebied. Gezien de herkomst en fragmentatie van het materiaal is deze groep voornamelijk te interpreteren als zwerfafval. Een tweede deel van deze groep is afkomstig uit verschillende Romeinse crematiegraven en een randstructuur in proefsleuven 14, 29 en 32 (zie hieronder). Opnieuw gaat het om zeer kleine fragmenten. Vermoedelijk gaat het ook hier om zwerfafval dat als opspit in deze graven terecht is gekomen.

Slechts in één geval is er een relevante hoeveelheid handgevormd aardewerk in een relevante context aangetroffen. Dit is een groep van 16 fragmenten uit kuil S10.9 in proefsleuf 10 in het noordoostelijke deel van het plangebied. Vermoedelijk gaat het om resten van eenzelfde pot die in de IJzertijd gedateerd kan worden. In kuil S10.6 in dezelfde proefsleuf is ook een kleine hoeveelheid verbrand leem aangetroffen. Dit materiaal wordt in de IJzertijd gebruikt bij het bekleden van huizen, haarden en ovens.

Deze twee sporen wijzen dientengevolge mogelijk op de nabijheid van bewoning. Of deze zich binnen het plangebied bevindt is op basis van de twee kuilen niet vast te stellen. Gezien het feit dat deze sporen in de uiterst noordoostelijke hoek van het deelgebied ligt en in de overige proefsleuven geen vergelijkbare sporen met vondstmateriaal zijn aangetroffen is de kans groot dat deze bewoning zich buiten het deelgebied bevindt. Ook al valt de aanwezigheid van andere indicaties binnen het deelgebied van bewoning niet uit te sluiten, wordt er voor nu van uitgegaan dat het hier off-site resten betreft.

4 Vondsten

4.1 Inleiding

Tijdens het fase 1 van het proefsleuvenonderzoek zijn zo'n 3100 vondsten met een totaal gewicht van 73 kilo aangetroffen. Tabel 3 geeft een overzicht van het aantal en gewicht aan vondsten naar vondstcategorie. In deze tabel zijn niet de algemene zeefmonsters meegenomen die het resultaat zijn van het integraal verzamelen van de inhoud van de opgegraven crematiegraven. De resultaten van het zeven van deze monsters en voorstellen voor de uitwerking hiervan worden apart aan het eind van het hoofdstuk besproken.

Conform het PvE zullen tijdens de uitwerking de verschillende vondstcategorieën niet verder uitgewerkt worden dan nodig voor een basisrapportage. Dit houdt in het beschrijven en determineren van het materiaal voor het dateren en vaststellen van de aard van de vindplaatsen en het beantwoorden van de onderzoeksvragen.²¹ Daar waar het advies voor uitwerking afwijkt (uitgebreidere uitwerking of deselectie voor uitwerking) wordt dit hieronder vermeld.

Alle vondsten worden gedeponeerd, tenzij hieronder anders vermeld. Dit betekent dat metaal- en organische vondsten die geselecteerd zijn voor deponering geconserveerd dienen te worden.

Inhoud	aantal	gewicht
Aardewerk	1.770	24.820
Kleipijp	3	3
Baksteen/dakpan	305	34.397
Glas	169	6.333
Metaal ferro	705	4.422
Metaal non-ferro	112	287
Bot	5	5
Natuursteen	28	876
Vuursteen	8	91
Steenkool	1	10
Verbrande leem	5	84
Kalkmortel/beton	5	49
Slak	1	269
Totaal	3.117	71.646

Tabel 3. Overzicht van het vondstmateriaal naar vondstcategorie

²¹ Van As 2023, 35.

4.2 Aardewerk

In totaal zijn 1.770 stuks aardewerk aangetroffen in de bouwvoor, vondstlagen, kuilen, paalkuilen, greppels en graven. In tabel 4.2 is een overzicht gegeven van het aantal aardewerk per spoorcategorie. Het grootste deel (1.392 stuks) is afkomstig uit de grafkuilen (tabel 4).

spoordefinitie	aantal	gewicht (g)
crematiegraf	1.393	17.300
randstructuur	35	755
greppel	17	136
kuil	52	992
paalkuil	1	5
puinlaag	149	3.924
cultuur-/vondstlaag	2	24
depressie	1	7
bc-horizont	22	302
b-horizont	27	231
c-horizont	4	101
natuurlijke laag	4	38
natuurlijke verstoring	7	81
ophogingslaag	12	148
bouwvoor	3	111
begraven bouwvoor	31	409
recente verstoring	3	27
overig	7	229
totaal	1.770	24.820

Tabel 4. Overzicht van de sporen waar het aardewerk uit afkomstig is.

Binnen het aardewerk kan een onderscheid worden gemaakt tussen vier groepen. Deze kunnen gerelateerd worden aan de verschillende vindplaatsen.

De grootste groep bestaat uit Romeins gedraaid aardewerk (ca. 1400 vondsten). Een eerste scan van het aardewerk toont dat het in de Midden Romeinse tijd dateert (ca. 70-270 na Chr.).

Daarnaast is een kleine groep prehistorisch handgevormd aardewerk aangetroffen. Binnen deze groep kan een onderscheid gemaakt worden tussen een groep handgevormd aardewerk uit de IJzertijd en een groep die dateert in de periode Laat-Neolithicum/Bronstijd.

Een derde groep bestaat uit Middeleeuws gedraaid aardewerk. Deze bestaat uit vol- en laat-middeleeuws aardewerk (ca 1000-1500 na chr.).

Als laatste is er een groep Nieuwetijds aardewerk. Dit aardewerk dateert tot in de 20ste eeuw.

De analyse van het aardewerk zal in dienst staan van het dateren en interpreteren van de aard van de sporen. Voorgesteld wordt om al het aardewerk mee te nemen in de analyse.

Het Romeinse aardewerk dat uit de graven afkomstig is kan, gezien de aard en conservering, tijdens de uitwerking grotendeels tot op vormtype gedetermineerd worden. Daar waar dit niet kan wordt het aardewerk zo ver mogelijk gedetermineerd. Dit materiaal vormt een belangrijke basis voor de datering van de vindplaats (onderzoeksvraag 15), het vaststellen van de conservering (onderzoeksvraag 22) en analyse hiervan biedt mogelijk aanwijzingen voor het grafritueel (onderzoeksvraag 30 en 33).

Het prehistorisch, middeleeuws en Nieuwetijds aardwerk wordt zo ver gedetermineerd als noodzakelijk is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. Tijdens de uitwerking wordt het materiaal gescand. Hierbij wordt minimaal gedetermineerd tot op bakselniveau, wordt gedateerd in ABR-perioden en wordt de conservering omschreven.

4.3 Kleipijp

De drie fragmenten kleipijp die zijn aangetroffen zijn afkomstig uit twee kuilen en de BC-horizont in proefsleuven 12, 17 en 22 in het noordwesten van het plangebied. Vermoedelijk betreft het zwerfpuil gerelateerd aan het landschappelijke gebruik van het plangebied in de Nieuwe Tijd. Voorgesteld wordt de fragmenten mee te nemen in de basisrapportage en te determineren ten behoeve van de datering van de sporen.

4.4 Baksteen/dakpan

In totaal zijn 308 fragmenten baksteen/dakpan met een gecombineerd gewicht van 34,5 kilo aangetroffen. Tabel 5 toont waar deze vondsten afkomstig uit zijn. Binnen dit vondstmateriaal kan een onderscheid gemaakt worden tussen drie groepen.

De eerste groep bestaat uit de fragmenten baksteen/dakpan uit de crematiegraven. Deze vondsten zijn integraal onderdeel van deze graven. Voorgesteld wordt deze vondsten mee te nemen in de rapportage van de graven en te deponeren.

De tweede groep bestaat uit baksteenmonsters die genomen zijn van het muurwerk van de Nieuwetijdse vindplaats. Ook voor deze vondsten wordt selectie analyse voorgesteld. De monsters vormen deel van de waardering van deze resten. Determinatie vindt beperkt plaats en alleen als onderdeel van de beschrijving van de muurresten in de spooranalyse en, indien mogelijk, het dateren van hiervan.

De derde groep bestaat uit enkele losse en kleine fragmenten dakpan afkomstig uit bodemlagen. Voorgesteld wordt deze vondsten te deselecteren voor analyse (tabel 6). Hoogst waarschijnlijk gaat het hier om zwerfmateriaal dat gezien de aard van het materiaal geen verdere archeologische informatiewaarde heeft. Ze zijn wel een indicatie voor de datering van de vindplaatsen. Geadviseerd wordt dit materiaal wel te deponeren.

spoordefinitie	aantal	gewicht
crematiegraf	279	10.734
muurwerk	9	21.407
waterput	1	1.854
kuil	9	300
greppel	1	45
ophogingslaag	2	7
begraven bouwvoor	1	12
bc-horizont	1	14
natuurlijke laag	2	24
totaal	305	34.397

Tabel 5. Herkomst van de baksteen/dakpanvondsten.

vn	wp	sn	spoordefinitie	beginperiode	aantal	gewicht
91	14	21	kuil	Nieuwe Tijd	6	137
194	30	997	begraven bouwvoor		1	12
212	30	999	ophogingslaag		2	7
186	29	23	kuil	onbekend	3	163
210	30	3	greppel	onbekend	1	45
28	10	1	natuurlijke laag	onbekend	2	24
145	22	1	BC-horizont		1	14
totaal					16	402

Tabel 6. *Herkomst, aantal en gewicht van het te deselecteren baksteen/dakpan materiaal*

4.5 Glas

Tijdens het onderzoek is een totaal aan 169 fragmenten glas aangetroffen. Het merendeel hiervan is afkomstig uit sporen die gerelateerd kunnen worden aan vindplaats 4, de nieuwe-tijdse boerderij, in proefsleuf 32 (tabel 7). Het gaat om 29 stuks uit de Romeinse tijd en 140 stuks uit de Nieuwe tijd.

Het Nieuwetijdse glas is bijna volledig afkomstig uit puinlaag S32.30 komen 138 fragmenten. Deze groep bestaat grotendeels uit flessenglas en vensterglas. De overige twee kleine fragmenten zijn afkomstig uit Nieuwetijdse kuilen. Voorgesteld wordt dit materiaal mee te nemen in de basisrapportage. Het wordt gedetermineerd voor zover noodzakelijk voor het vaststellen van de aard en datering van de vindplaats. Datering gebeurt tot op het niveau van ABR-perioden.

Het glas uit de Romeinse tijd is afkomstig uit enkele van de crematiegraven en het betreft in de regel kleine fragmenten. Op sommige stukken is nog een diagnostisch kenmerk bewaard gebleven, deze kunnen enige informatie verschaffen over de vorm die dit glas gehad heeft. Daarnaast is het interessant dat niet al het glas groen is, er is ook wit glas. Wit glas komt in de regel in de gevorderde Midden Romeinse tijd voor maar zeker ook in de Laat Romeinse tijd. Voorgesteld wordt dit materiaal te selecteren voor analyse. Uitwerking van het glas uit de Romeinse tijd kan daarmee inzicht verschaffen in de globale vormen van de glazen voorwerpen die in de graven bijgezet zijn (relevant voor onderzoeksvragen 30 en 33) en iets over de conservering en datering van de graven en het grafveld (onderzoeksvraag 15 en 22).

Vn	Wp	Sn	Spoordefinitie	Beginperiode	Aantal
32	10	10	kuil	Nieuwe Tijd	1
126	19	7	kuil	Nieuwe Tijd	1
224	32	30	puinlaag	Nieuwe Tijd	138
137	19	15	crematiegraf	Romeinse tijd	2
133	19	11	crematiegraf	Romeinse tijd	1
281	32	7	crematiegraf	Midden Romeinse tijd	1
280	32	7	crematiegraf	Midden Romeinse tijd	15
282	32	7	crematiegraf	Midden Romeinse tijd	10

Tabel 7. *Herkomst van de glasvondsten.*

4.6 Metaal

In totaal zijn 817 metalen objecten geborgen waarvan 705 ferro objecten en 112 non-ferro. Tabel 8 toont uit welke type sporen deze vondsten afkomstig zijn. Tabel 9 onderaan deze paragraaf toont de voorlopige determinaties van de objecten na een eerste scan van het materiaal.

Spooraard	Aantal ferro	Gewicht ferro (g)	Aantal non-ferro	Gewicht non-ferro
Crematie graf	686	3.694	79	60
Randstructuur	-	-	2	24
Greppel	2	19	-	-
Kuil	4	154	5	16
paalkuil	-	-	1	1
Puinlaag	10	431	1	12
Cultuur/vondstlaag	-	-	1	2
B-horizont	-	-	5	70
Natuurlijke laag	2	115	2	6
Bouwvoor	-	-	1	5
Begraven bouwvoor	-	-	14	63
Recente verstoring	1	9	-	-
Overig	-	-	1	28
Totaal	705	4.422	112	287

Tabel 8. Herkomst van de metalen objecten

Het grootste deel van de metaalvondsten zijn te relateren aan de sporen behorend tot het Romeinse grafveld. Uit de Romeinse crematiegraven zijn 79 non-ferro en 686 ferro objecten afkomstig. Daarnaast zijn er twee non-ferro vondsten afkomstig uit randstructuren. De grootste hoeveelheid metaal is afkomstig uit de twee onderzochte crematiegraven van het type C. Enkele objecten zijn afkomstig uit de onderzochte graven van het type A.

De ferro objecten uit de graven bestaan voornamelijk uit spijkers en fragmenten hiervan. In totaal zijn 684 spijkers en spijkerfragmenten aangetroffen. Onder deze spijkers zitten ook schoenspijkers. Het merendeel van de spijkers is afkomstig uit de brandgraven van het type C en zal dan ook afkomstig zijn van de brandstapelconstructies.

Naast deze spijkers zijn ook twee messen (V74.1 en V295.1) aangetroffen in graven 1002 en 1011 van het type A in proefsleuf 11 en 31.

Bijzonder zijn de ferro objecten die in graf 1001 van het type C in proefsleuf 4 zijn aangetroffen.

Naast de (gebruikelijke) spijkers en schoenspijkers zijn in dit graf namelijk een lansvoet en waarschijnlijk de fragmenten van een plaatpantser aangetroffen. Mogelijk is dit een graf van een Romeinse soldaat. Wanneer dit zo is, is het erg bijzonder. Zeker gezien de vermoedelijke datering van het graf, omstreeks 200 n.Chr. Militaire aanwezigheid in Cuijk in deze periode is namelijk nog niet aangetoond.

Het grootste deel van de non-ferro objecten uit de crematiegraven – 69 van de 79 objecten – is afkomstig uit graf 1003 van het type C in proefsleuf 11. Veel van deze vondsten zijn erg verbrand. De precieze aard van deze objecten is nog onbekend (tabel 9). Van een deel van deze vondsten kan wel al vastgesteld worden dat het gaat om sieraden en paardentuig. Het relatief hoge aantal aan objecten in dit graf kan verklaard worden doordat het grotendeels gaat om de kralen van een ketting. Daarnaast is ook een munt in dit graf aangetroffen (V63.2).

In graf 1010 van type A in proefsleuf 29 zijn fragmenten van een lepelsonde aangetroffen.

Een tweede munt is afkomstig uit de begraven bouwvoor in het westelijk deel van werkput 30.

Uit de overige sporen zijn 31 non-ferro en 19 ferro objecten afkomstig. Hiervan zijn 25 objecten afkomstig uit sporen. De rest is afkomstig uit bodemlagen of verstoringen.

In tabel 9 hieronder is, op basis van de specialistische scan, aangegeven welke objecten in aanmerking komen voor analyse en deponering. In totaal wordt voor 38 objecten geen analyse en deponering voorgesteld. In bijlage 5 staat de specifieke reden per object vermeld. Voor de spijkers uit de twee brandgraven (graf 1001/S4.2 en graf 1003/S11.17) wordt voorgesteld per brandgraf een vijftal representatieve spijkers te selecteren voor conservering en deponering. De overige spijkers

worden gedeselecteerd voor verdere uitwerking en deponering, daar deze geen meerwaarde hebben voor het onderzoek. Concreet betekent dit dat er 10 spijkers worden geanalyseerd en gedeponeerd.

Wp	Vn	Catnr	Soort	Hoofdgroep	Periode	Aantal	Analyse/deponering
4	8	1	ijzer	onbekend	onbekend	3	nee
4	9	2	ijzer	kledingaccessoires	Romeinse tijd	9	ja
4	9	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	mogelijke selectie, zie lopende tekst
4	10	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	mogelijke selectie, zie lopende tekst
4	10	2	ijzer	kledingaccessoires	Romeinse tijd	9	ja
4	11	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	19	mogelijke selectie, zie lopende tekst
4	11	2	brons	overig	Romeinse tijd	1	ja
4	11	3	ijzer	kledingaccessoires	Romeinse tijd	4	ja
4	11	4	ijzer	overig	Romeinse tijd	10	ja
4	11	5	ijzer	onbekend	Romeinse tijd	179	ja
4	12	1	ijzer	militaria	onbekend	1	ja
4	15	1	brons	siernagel	Romeinse tijd	1	ja
4	16	2	ijzer	overig	Romeinse tijd	22	ja
4	16	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	4	mogelijke selectie, zie lopende tekst
4	17	1	ijzer	overig	onbekend	13	ja
4	20	1	ijzer	kledingaccessoires	Romeinse tijd	3	ja
4	21	2	ijzer	overig	Romeinse tijd	22	ja
4	21	1	ijzer	spijker	onbekend	1	mogelijke selectie, zie lopende tekst
4	22	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	7	mogelijke selectie, zie lopende tekst
8	26	1	messing	kledingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
8	27	1	koper	kledingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
10	28	1	ijzer	spijker	Nieuwe Tijd	1	nee
10	29	1	ijzer	-	IJzertijd	1	ja
10	30	2	brons	overig	onbekend	1	ja
10	30	1	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
11	33	1	ijzer	spijker	onbekend	7	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	36	1	brons	hang- en sluitwerk	Romeinse tijd	1	ja
11	42	1	brons	overig	Romeinse tijd	1	ja
11	47	1	ijzer	kledingaccessoires	Romeinse tijd	1	ja
11	47	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	50	1	brons	onbekend	onbekend	7	ja
12	52	1	zilver	munt	Volle Middeleeuwen	1	ja
11	53	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	26	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	53	1	brons	onbekend	onbekend	3	ja
12	57	1	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
12	58	1	brons	paardentuig	Romeinse tijd	1	ja
11	59	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	2	ja
11	59	3	brons	onbekend	Romeinse tijd	3	ja
11	59	2	brons	onbekend	onbekend	1	ja
11	59	4	ijzer	spijker	Romeinse tijd	33	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	60	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	18	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	60	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	1	ja
11	61	2	ijzer	spijker	onbekend	13	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	61	1	brons	onbekend	onbekend	1	ja
11	62	3	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	mogelijke selectie, zie lopende tekst

Wp	Vn	Catnr	Soort	Hoofdgroep	Periode	Aantal	Analyse/deponering
11	62	2	brons	onbekend	onbekend	5	ja
11	62	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	1	ja
11	63	3	brons	onbekend	onbekend	1	ja
11	63	4	ijzer	spijker	Romeinse tijd	89	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	63	2	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja
11	63	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	1	ja
11	66	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	10	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	66	1	brons	onbekend	Romeinse tijd	3	ja
11	67	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	15	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	68	1	brons	onbekend	Romeinse tijd	6	ja
11	68	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	100	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	69	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	14	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	69	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	3	ja
11	70	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	3	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	71	1	ijzer	spijker	onbekend	7	nee
11	74	1	ijzer	mes	Romeinse tijd	4	ja
11	74	2	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	nee
11	75	2	brons	onbekend	onbekend	4	ja
11	75	3	ijzer	spijker	Romeinse tijd	50	mogelijke selectie, zie lopende tekst
11	75	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	1	ja
11	76	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	2	mogelijke selectie, zie lopende tekst
13	79	1	lood	verzwaring	onbekend	1	ja
13	79	2	messaging	kledingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
13	79	3	messaging	vaatwerk	Nieuwe Tijd	1	ja
14	81	1	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja
14	84	1	messaging	persoonlijk	Recent	1	nee
14	91	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	nee
16	92	1	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja
16	93	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	nee
17	110	1	brons	overig	onbekend	1	ja
17	113	1	brons	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
18	118	1	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
18	121	1	messaging	kledingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
19	125	1	brons	vaatwerk	Middeleeuwen	1	ja
19	127	1	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja
19	128	1	ijzer	overig	Recent	1	ja
19	130	1	messaging	kledingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
20	135	1	lood	verzwaring	onbekend	1	ja
21	138	1	ijzer	onbekend	onbekend	1	ja
23	154	1	ijzer	metaalbewerkingsafval	Middeleeuwen	1	ja
24	159	1	messaging	nijverheid	Nieuwe Tijd	1	ja
23	161	1	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
24	169	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	5	nee
28	173	2	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
28	173	1	brons	vaatwerk	Middeleeuwen	1	ja
29	175	1	brons	sieraad	onbekend	1	ja
29	176	1	ijzer	hang- en sluitwerk	Nieuwe Tijd	1	nee
29	177	1	koper	kleidingaccessoires	Nieuwe Tijd	1	ja
29	178	1	brons	toiletgerei	Romeinse tijd	1	ja

Wp	Vn	Catnr	Soort	Hoofdgroep	Periode	Aantal	Analyse/deponering
29	181	1	brons	toiletgerei	onbekend	7	ja
30	187	1	brons	militaria	onbekend	1	ja
30	189	1	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja
31	195	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	nee
30	197	1	koper	munt	Nieuwe Tijd	1	ja
24	205	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	6	nee
30	206	1	brons	-	onbekend	1	ja
30	210	1	brons	siernagel	onbekend	1	ja
29	217	1	ijzer	spijker	Romeinse tijd	1	nee
32	224	1	ijzer	spijker	Recent	1	nee
32	224	2	ijzer	overig	Recent	3	nee
32	224	3	ijzer	overig	Recent	1	nee
32	224	4	ijzer	spijker	Recent	1	nee
32	224	6	ijzer	overig	Recent	1	nee
32	224	7	koper	overig	Nieuwe Tijd	1	ja
32	224	5	ijzer	overig	Recent	1	nee
32	283	1	brons	sieraad	Romeinse tijd	1	ja
32	287	1	ijzer	overig	onbekend	1	nee
32	287	2	ijzer	overig	Recent	1	nee
31	294	1	ijzer	ring	Recent	1	ja
31	295	1	ijzer	mes	Romeinse tijd	1	ja
29	302	1	brons	munt	Romeinse tijd	1	ja

Tabel 9. Voorlopige determinaties van de metaalvondsten.

4.7 Dierlijk bot

In totaal zijn vijf fragmenten dierlijk bot aangetroffen, in onverbrande staat. Allen zijn afkomstig uit twee verschillende crematiegraven (graven 1003 en 1010) in proefsleuven 11 en 29.

Uit graf 1003 in proefsleuf 11 van het type C komen 3 fragmenten bot. Alle drie zijn onverbrand en bewerkt. Het betreft waarschijnlijk drie onderdelen van één of meerdere kleine perkamentrolhouders. Parallellen hiervoor zijn o.a. aangetroffen in het grafveld van Tiel-Medel.²²

Uit graf 1010 in proefsleuf 29 van het type A komen twee fragmenten dierlijk bot. Mogelijk gaat het om resten van meegegeven voedsel.

Voorgesteld wordt het materiaal te selecteren voor determinatie. Specifiek kunnen deze fragmenten bijdragen aan het beantwoorden van onderzoeksvragen 30-33.

4.8 Natuursteen, vuursteen en steenkool

Tijdens het onderzoek is een kleine hoeveelheid natuursteen aangetroffen. Binnen deze groep wordt een onderscheid gemaakt tussen vuursteen, steenkool en overig natuursteen. Tabel 10 geeft inzicht in de herkomst van de vondsten.

Inhoud	Spoordefinitie	Aantal	Gewicht (g)
natuursteen	begraven bouwvoor	1	26
natuursteen	crematiegraf	22	372

²² Van Haasteren 2019, 553-556.

Inhoud	Spoordefinitie	Aantal	Gewicht (g)
natuursteen	kuil	4	423
natuursteen	paalkuil	1	55
steenkool	puinlaag	1	10
vuursteen	bc-horizont	1	1
vuursteen	crematiegraf	2	3
vuursteen	randstructuur	1	1
vuursteen	depressie	1	8
vuursteen	kuil	1	40
vuursteen	laag	1	18
vuursteen	natuurlijke versterking	1	20
totaal		37	977

Tabel 10. Herkomst van de natuursteen- steenkool- en vuursteenvondsten.

Natuursteen

De natuursteenvondsten zijn grotendeels afkomstig uit de Romeinse crematiegraven in de oostelijke helft van het plangebied (proefsleuven 4, 11, 14, 24, 32 en 33). De overige zes natuursteenvondsten komen uit kuilen en een paalkuil in proefsleuven 10, 12 en 14 en een begraven bouwvoor in proefsleuf 17. Deze sporen zijn onderdeel van de Middeleeuwse en nieuwe-tijds vindplaatsen.

Geen van de natuursteenvondsten uit de crematiegraven vertoont sporen van verbranding. Over het algemeen kan worden aangenomen dat ze als opspit in de graven terecht zijn gekomen. Een mogelijke uitzondering vormt de slijp- of wetsteen uit crematiegraf S33.2 (V227). Het betreft een langwerpige rolkei waarbij twee zijden door gebruik enigszins zijn afgesleten. Hoewel het niet gebruikelijk is, is het mogelijk dat de slijp- of wetsteen als bijgift is meegegeven.

Voorgesteld wordt alleen de mogelijke slijp- of wetsteen te selecteren voor analyse. Gezien het feit dat het overige materiaal niet van nature voorkomt en mogelijk te relateren is aan de Romeinse weg wordt voorgesteld dit materiaal wel te deponeren.

WP	VN	SN	Spoordefinitie	Aantal	Gewicht (g)	Determinatie
<i>Romeinse tijd</i>						
4	11	2	crematiegraf	1	20	kiezels
4	22	2	crematiegraf	13	70	kiezels
11	45	16	crematiegraf	1	9	hoekig fragm. zandsteen
14	85	20	crematiegraf	1	4	fragm. zandsteen met kwartsader
24	169	14	crematiegraf	3	78	kiezels
33	227	2	crematiegraf	1	164	slijpsteen/wetsteen kwartsitische zandsteen
32	280	7	crematiegraf	1	21	hoekig fragm. kwartsitische zandsteen
32	281	7	crematiegraf	1	6	leiste
<i>Middeleeuwen/Nieuwe Tijd</i>						
10	29	9	kuil	2	396	rolkei en hoekig fragment zandsteen
12	77	4	paalkuil	1	55	hoekig fragm. zandsteen met kwartsaders
14	91	21	kuil	2	27	kiezels

overig

17 111 997 begraven bouwvoor 1 26 schalie

totaal 28 876

Tabel 9. Determinaties van het natuursteen.

Steenkool

De steenkoolvondst is afkomstig uit puinlaag S32.30 die aan de nieuwe-tijds vindplaats in proefsleuf 32 gerelateerd is. Voorgesteld wordt deze vondst niet te selecteren voor analyse en deponering daar deze geen verdere informatiewaarde heeft.

Vuursteen

De acht vuursteenvondsten zijn voornamelijk afkomstig uit proefsleuven 2, 14, 18, 22, 29, 30 en 31 in het centraal-westelijke deel van het plangebied (tabel 10). De vondsten komen uit een verscheidenheid aan sporen en lagen. Een scan van het materiaal toont dat het voornamelijk om afgedankt of niet verder bewerkte stukken gaat. De enige uitzondering hierop is een spitskling uit laag S18.21 (V112). Het bestaat uit het distale deel van een kling met aan beide zijden steile retouche. Hoogstwaarschijnlijk is deze spitskling aan de Michelsberg-cultuur toe te wijzen, al valt een toeschrijving aan de Stein-Vlaardingen groep niet geheel uit te sluiten. Al met al bestaan de vuursteenvondsten uit een losse strooiing artefacten uit diverse perioden. Er is geen sprake van een steentijdvindplaats.

Gezien het feit dat het gaat om een losse strooiing wordt voorgesteld dit materiaal niet verder te analyseren. Het kan vernoemd worden in de basisrapportage en gebruikt worden om de aard van de vindplaats vast te stellen. Voorgesteld wordt het materiaal met bewerkingssporen te deponeren. Voor het materiaal zonder bewerkingssporen (V91) wordt deselectie voor deponering voorgesteld.

WP	VN	SN	Spoordefinitie	Aantal	Gewicht (g)	Determinatie
2	1	2	natuurlijke verstoring	1	20	afgedankte kern uit (ongeschikte) maasei
14	91	21	kuil	1	40	fragm. maasei, geen bewerkingssporen
18	112	21	laag	1	18	spitskling
22	146	1	BC-horizont	1	1	kleine afslag, distaal stukje afgebroken
29	190	12	randstructuur	1	1	kleine afslag
30	207	6	depressie	1	8	kernpreparatiestuk
31	219	4	crematiegraf	1	2	mislukte kling of afgedankt restant
31	290	4	crematiegraf	1	1	mislukte kling, step
totaal				8	91	

Tabel 10. Determinaties van het vuursteen.

4.9 Overige vondstcategorieën

Naast de hierboven besproken vondstcategorieën is er een klein aantal vondsten dat tot andere categorieën behoort.

Verbrande leem

Uit kuil S10.6 in het uiterste noordoosten van het plangebied komen zes fragmenten verbrande leem. Deze zijn te relateren aan de prehistorische vindplaats. Voorgesteld wordt dit materiaal te determineren tot op het niveau dat het kan bijdragen aan het vaststellen van de aard en datering van de vindplaats 5.

Mortel/beton

Twee fragmenten kalkmortel met een totaal gewicht van 20 gram zijn verzameld uit crematiegraf S4.2/1001 van het type C in proefsleuf 4. Daarnaast zijn twee fragmenten beton met een gewicht

van 29 gram afkomstig uit crematiegraf S14.20. In allebei de gevallen gaat het om intrusief materiaal van latere datering. Om deze reden wordt voorgesteld deze vondsten te deselecteren voor analyse en deponering.

Slak

Uit greppel 23.7 in proefsleuf 23 komt een fragment slak van 269 gram. Deze greppel is geïnterpreteerd als erfgreppel van een Middeleeuws erf. Mogelijk duidt het op ambachtelijke activiteiten in deze periode. Gezien de vondstcontext zal verdere analyse weinig informatie opleveren. Voorgesteld wordt de vondst wel te vermelden in de basisrapportage en gebruiken voor de duiding van de aard van de vindplaats, maar deze niet te selecteren voor verdere analyse. Voorgesteld wordt de vondst wel te deponeren.

4.10 Crematieresten en zeefresiduen graven

Tijdens het veldwerk is de inhoud van de onderzochte graven integraal verzameld om te laten zeven. Zoals besproken in paragraaf 2.3.4. zijn de crematierestendepots apart verzameld van de rest van de vulling van de graven. Ook de vulling van de intacte aardewerken grafgraven is bij de vondstverwerking verzameld om te zeven. Deze werkwijze heeft geresulteerd in een groot aantal algemene zeefmonsters en, na verwerking, een grote hoeveelheid zeefresidue (meer dan 7 kilo).

Bij het zeven is onderscheid gemaakt tussen crematieresten (zeefresidue van crematierestendepot) en algemene residuen (afkomstig uit de grafvulling en vulling van de objecten). Bij het zeven van de twee onderzochte graven van het type C, is bij het zeven ook houtskool aangetroffen. Ook dit materiaal is verzameld - als residue of als brokken houtskool indien groter.

Tabel 11 geeft een overzicht van de verschillende categorieën. De kwantificatie van deze resten is gedaan middels gewicht.

inhoud	gewicht
10mm crematieresten	1.084
1mm crematieresten	255
2mm crematieresten	4.211
2mm houtskool	131
houtskool	59
residu 0,5mm	866
residu 1mm	621
residu 2mm	10
totaal	7.237

Tabel 11. Overzicht van het vondstmateriaal en monsters gerelateerd aan de gezeefde inhoud van de graven en vaatwerk.

Crematieresten

De meerderheid van het materiaal bestaat uit crematieresten. Dit materiaal is niet alleen afkomstig uit de zeefmonsters van de crematierestendepots. Ook de residuen van de vullingen van de graven bevatten kleine fragmenten crematieresten.

Conform het PvE zullen deze resten uitgewerkt worden in het licht van de vraagstelling door een KNA-specialist fysische antropologie. Hierbij zal de nadruk liggen op het beantwoorden van de onderzoeksvragen omtrent de conservering van het materiaal (onderzoeksvraag 22) en aanwijzingen die dit materiaal kan opleveren over de grafrituelen en de fysisch-antropologische en sociale karakteristieken van de overledenen (onderzoeksvragen 31-33).

Daarnaast kan de analyse van het materiaal mogelijk inzicht bieden wat de potentie is van verschillende onderzoeksmethoden (DNA, strontiumisotopen) tijdens vervolgonderzoek.

Voor deze analyse geldt dat al het materiaal bekeken wordt en alle residuen nagekeken zullen worden op de aanwezigheid van determineerbare menselijke crematieresten. In de regel geldt dat alleen fragmenten groter dan 10 mm determineerbaar zijn. Dit betekent dat een groot deel van het materiaal slechts beperkt geanalyseerd kan worden en vermoedelijk alleen kan bijdragen aan vragen omtrent de conservering en verbranding van het materiaal.

Voorgesteld wordt dit materiaal te deponeren.

Overige residuen

Naast menselijke crematieresten bevatten de zeefresiduen overig materiaal. Dit zijn minuscule fragmentjes aardewerk, dierlijk bot en botanische resten. Voorgesteld wordt deze residuen niet te waarderen of analyseren. Reden hiervoor is dat in alle drie gevallen de informatiewaarde die verkregen kan worden bij analyse zeer klein wordt geacht.

De aardewerk fragmenten zijn te klein om te kunnen determineren. De fragmenten zullen in de meeste gevallen toebehoren aan de verschillende potten die verzameld zijn uit de graven. Er gaat dan ook geen informatiewaarde verloren door deze fragmenten niet te analyseren.

Het dierlijk botmateriaal bestaat voornamelijk uit zeer kleine fragmenten. Deze kunnen in veel gevallen niet gedetermineerd worden. Daarnaast is het materiaal grotendeels intrusief en van gravende dieren.

De monsters bevatten (mogelijk) botanische macroresten. Gezien de vondstcontext gaat het hier vermoedelijk alleen om materiaal in verbrande vorm. Voor deze residuen wordt geen waardering en/of analyse voorgesteld omdat sterk getwijfeld wordt wat de informatiewaarde is van de resultaten. Het feit dat een aantal van de complete kruiken geen aarde bevatte toont dat de vulling in de overige potten postdepositioneel is afgezet/ingespoeld. Vermoedelijk zijn de monsters van de potten dan ook gecontamineerd met botanische resten die niet in relatie staan tot het grafritueel. Hetzelfde geldt voor de residuen van de vullingen van de graven en crematierestendepots. Gezien het feit dat hier niet om gesloten contexten gaat is het zeer waarschijnlijk dat ook deze residuen postdepositioneel gecontamineerd zijn en dat analyse een vertekend beeld kan opleveren van het grafritueel.

Naast deze botanische macroresten zijn ook aparte houtskoolfragmenten en houtskoolzeefresiduen (2mm) aangetroffen. De houtskoolfragmenten zijn in de regel klein. De grootste fragmenten meten ca. 2 x 1,5 x 1 cm. Analyse van dit materiaal heeft beperkte waarde. Eventueel zou houtsoort bepaald kunnen worden. Echter, aangezien duidelijk is dat een vervolgonderzoek zal plaats vinden wordt voorgesteld deze analyse nu niet uit te voeren. Verwacht wordt dat bij vervolgonderzoek meer van dit soort materiaal verzameld kan worden en dat op dat moment beter geëvalueerd kan worden of en welk materiaal te analyseren.

Voorgesteld wordt alle residuen te deponeren.

4.11 Deselectie

Op basis van de hierboven genoemde voorstellen wordt op dit moment voorgesteld 22 vondsten te deselecteren voor zowel analyse als deponering. Tabel 12 geeft een overzicht van deze vondsten. Het volledige deselectierapport is toegevoegd als bijlage 5.

Inhoud	Aantal	Gewicht
metaal	16	-
Steenkool	1	10
Natuursteen	1	40
Mortel/beton	4	49

Tabel 12. Overzicht van het direct te deselecteren materiaal

5 Conclusie

Uit de uitvoering van fase 1 van het proefsleuvenonderzoek, binnen het deelgebied Nutricia-West, is gebleken dat er binnen het terrein sprake is van vier afzonderlijke vindplaatsen. Deze bestaan uit prehistorische off-siteresten, een Romeins grafveld; sporen van Middeleeuwse bewoning en een Nieuwetijds erf met boerderij. Op basis van de resultaten in de veld en de eerste scans van het materiaal kan een voorlopige waardering van de vindplaatsen worden opgesteld.

De oudste vindplaats betreft de off-siteresten daterend in de prehistorie (vindplaats 5). Deze sporen bevinden zich doorheen het plangebied. Er is sprake van twee (relatieve) concentraties. In het zuidwestelijke hoek vondstmateriaal aangetroffen dat vermoedelijk dateert in de periode Laat-Neolithicum/bronstijd en in de noordoostelijke hoek is een tweetal sporen aangetroffen met vondstmateriaal dat duidt op de mogelijke nabijheid van bewoning daterend in de IJzertijd. In de rest van het plangebied komt handgevormd aardewerk uit de IJzertijd als zwerfmateriaal voor. Op basis van het feit dat het hier voornamelijk gaat om zwerfpuil en achtergrondruis en er slechts twee relevante sporen zijn aangetroffen wordt gesteld dat deze vindplaats niet behoudenswaardig is.

In de Romeinse tijd is de oostelijke helft van het deelgebied in gebruik als grafveld (vindplaats 1). Dit heeft een globaal oppervlakte van 1.6 ha. Gezien de conservering en gaafheid alsmede aard van de sporen en vondstmateriaal wordt gesteld dat deze vindplaats behoudenswaardig is.

Uit de Volle en Late Middeleeuwen stammen resten die wijzen op het gebruik van het noordelijke deel van het Nutricia-West terrein als nederzetting (vindplaats 3). Deze vindplaats heeft een globaal oppervlak van 0.5 ha. Mogelijk is er sprake van meerdere erven, waaronder één omgreppeld erf. Gezien de gaafheid van de sporen en mogelijke link met de middeleeuwse geschiedenis van het nabijgelegen Cuijk wordt ook deze vindplaats als behoudenswaardig geacht.

Aan de oostelijke rand van het plangebied zijn de bakstenen funderingen gevonden van een historische boerderijplaats (vindplaats 4). Tot deze vindplaats behoren ook de sporen van landschappelijk gebruik doorheen het deelgebied. Gezien de recente aard van de historische boerderijplaats (gesloopt begin 20ste eeuw) en de gematigde conservering wordt deze niet behoudenswaardig geacht. Ook de sporen van landschappelijk gebruik worden gezien hun beperkte informatiewaarde als niet behoudenswaardig geacht.

Een definitieve waardering van de vier vindplaatsen, conform KNA 4.2, zal in de eindrapportage worden uitgevoerd. Hierin zullen de resultaten van de uitwerking worden meegewogen in de waardering.

Literatuur en bronnen

Literatuur

As, S. van, 2023: Programma van Eisen. Cuijk, Nutriciaterrein. 's-Hertogenbosch.

Enckevoort, H. van/J. Thijssen 2002: Cuijk: Een regionaal centrum in de Romeinse tijd. Utrecht.

Haasteren, M. van/M. Groot, 2019: 14 Dierlijk bot, in: D. Habermehl/J. van Kampen/J. van Renswoude (red): Opgravingen te Tiel-Medel-Hazenkamp en -De Reth. Twee grafvelden uit de Romeinse tijd en nederzettingssporen uit de Late IJzertijd, vroeg-Romeinse tijd en laat-Romeinse tijd. Amsterdam (ZAR 80).

Hiddink, H.A., 2003: Het grafritueel in de Late IJzertijd en Romeinse tijd in het Maas-Demer-Scheldegebied, in het bijzonder van twee grafvelden bij Weert. Amsterdam (ZAR 11).

Kemme, A.W.A., 2014: Cuijk, Nutricia. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P), Archeologische Begeleiding en Opgraving. 's-Hertogenbosch (BAAC-rapport A-12.0247).

Zinsmeister, J., 2019: Historische doorbraken van de Maasdijk tussen Boxmeer en Waalwijk, 1650-Heden. Hoogeveen (Masterscriptie Landschapsgeschiedenis Rijksuniversiteit Groningen).

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1. Locatie van het plangebied op de topografische kaart en ligging van Cuijk in Nederland. Schaal 1:5.000.
- Afb. 2. Deelgebied Nutricia-West op de topografische kaart.
- Afb. 3. De werkputten behorend tot de archeologische begeleiding.
- Afb. 4. Aanwezige funderingen en diepe verstoringen.
- Afb. 5. Impressie van de verstoringen aangetroffen tijdens de begeleiding (links) en een bodemprofiel (rechts).
- Afb. 6. Overzicht van de proefsleuven die zijn aangelegd tijdens fase 1.1 (wp 1-5) en fase 1.2 (wp 10-34) in relatie tot de verschillende terreinomstandigheden.
- Afb. 7. Het puttenplan zoals vastgelegd in het Programma van Eisen. (Bron: Van As 2023, 27, afb. 11)
- Afb. 8. De locatie van het controlevlak in werkput 4.
- Afb. 9. Geëxtrapoleerde hoogteligging van het eerste vlak in de verschillende proefsleuven op basis van de genomen hoogtematen. De rode stippellijn geeft grens tussen hogere en lagere delen in het oorspronkelijke landschap aan.
- Afb. 10. Langprofiel in werkput 29 over de randstructuur van een graf.
- Afb. 11. Allesporenkaart naar spooraard van vlak 1.
- Afb. 12. Overzicht van de ligging graven en gerelateerde randstructuren.
- Afb. 13. Impressie van de grafgraven in twee van de opgegraven schone crematierestendepots (graven 1004 en 1007)
- Afb. 14. Impressie van het tegelgraf nadat deze is voorbereid voor lichting en opgraving in het lab.
- Afb. 15. Het tegelgraf opgegraven in 1991 door de Werkgroep Archeologie Cuijk. (Bron: Van Enckevoort/Thijssen 2002, 63)
- Afb. 16. Dubbelgraf 1002 (type A) en 1003 (type C).
- Afb. 17. Langprofiel in werkput 29 over de randstructuur van een graf.
- Afb. 18. Voorbeelden van kringgreppel S23.13 in proefsleuf 23 (boven) en kringgreppel S29.12 in proefsleuf 29 (onder)
- Afb. 19. Sporen behorend tot de Middeleeuwse vindplaats.
- Afb. 20. Overzicht van de sporen behorend tot de Nieuwetijdse boerderij .

- Afb. 21. Impressie van de muurresten van de Nieuwetijdse bebouwing in proefsleuf 32
Afb. 22. Impressie van de roofgreppels en -kuil in proefsleuf 18.

Lijst van tabellen

- Tabel 1. Het aantal sporen naar sporaard onderverdeeld in hoofdgroepen.
Tabel 2. Overzicht van de onderzochte graven van het type A.
Tabel 3. Overzicht van het vondstmateriaal naar vondstcategorie
Tabel 4. Overzicht van de sporen waar het aardewerk uit afkomstig is.
Tabel 5. Herkomst van de baksteen/dakpanvondsten.
Tabel 6. Herkomst, aantal en gewicht van het te deselecteren baksteen/dakpan materiaal
Tabel 7. Herkomst van de glasvondsten.
Tabel 8. Herkomst van de metalen objecten
Tabel 9. Voorlopige determinaties van de metaalvondsten
Tabel 10. Herkomst van de natuursteen- steenkool- en vuursteenvondsten.
Tabel 11. Overzicht van het vondstmateriaal en monsters gerelateerd aan de gezeefde inhoud van de graven en vaatwerk.
Tabel 12. Overzicht van het direct te deselecteren materiaal

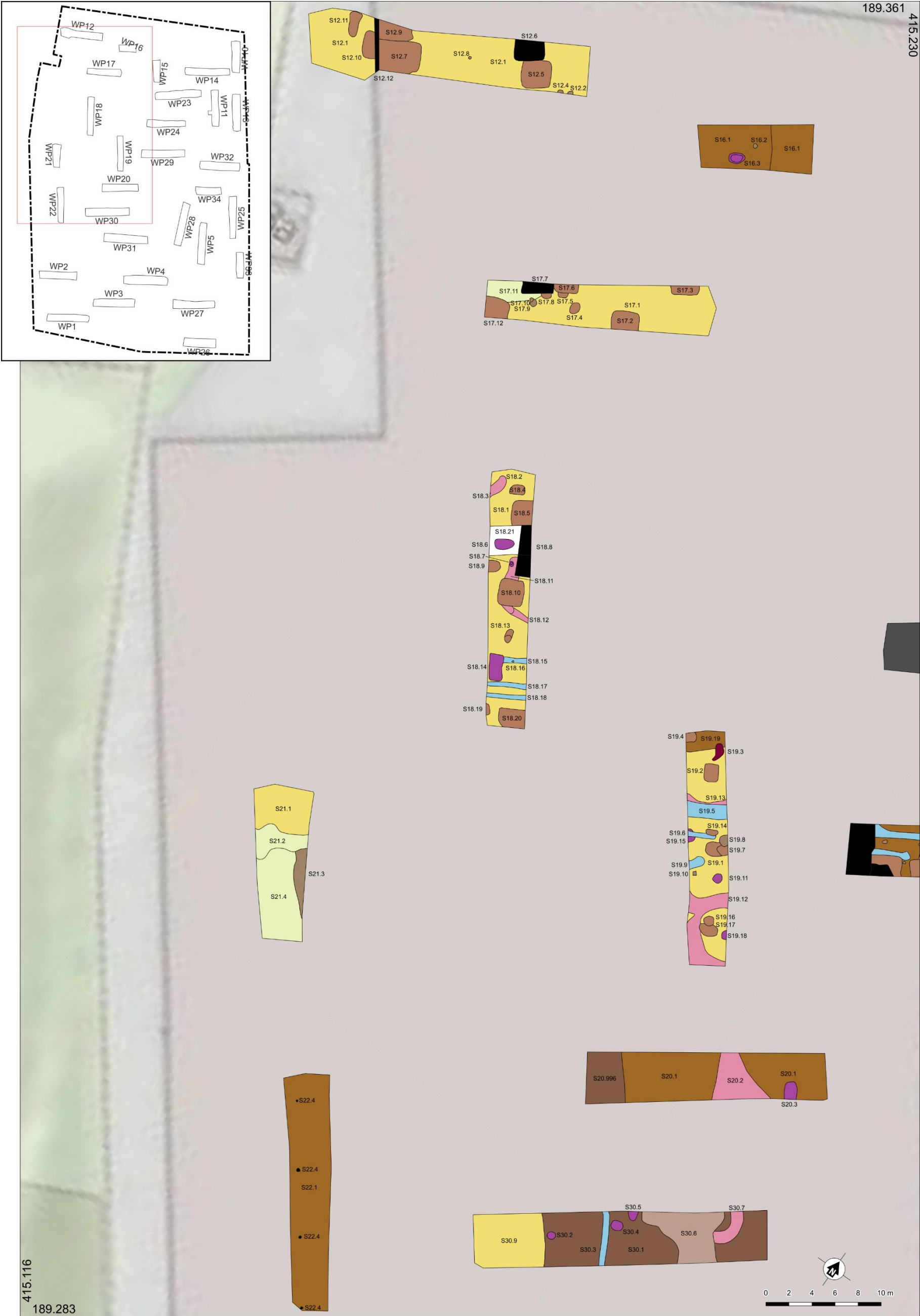
Bijlage 1 Periodentabel

Periode			Datering	
Historie	NIEUWE TIJD	NT C / Nieuwste tijd	1850	
		NT B	1650	
		NT A	1500	
	MIDDELEEUWEN	LATE M E	1250	
		VOLLE M E	1050-1000	
		VROEGE M E	D. OTTOONS/10de eeuw	900
			C. KAROLINGISCH	725
			B. M EROVINGISCH LAAT	525
			A. M EROVINGISCH VROEG	450
	ROMEINSE TIJD	LAAT	270	
M IDDEN		70 na Chr.		
VROEG		19 voor Chr.		
Protohistorie	IJZERTIJD	LAAT	250	
		M IDDEN	500	
		VROEG	(800)-775	
	BRONSTIJD	LAAT	(1100-)-1050	
		M IDDEN	1800	
		VROEG	2000	
	NEOLITHICUM	LAAT	2850	
		M IDDEN	4200	
		VROEG	5300-4900	
	MESOLITHICUM	LAAT	6500	
		M IDDEN	7500	
		VROEG	9200-8800	
	PALEOLITHICUM	LAAT	35.000 BP	
		M IDDEN	300.000 BP	
		VROEG		

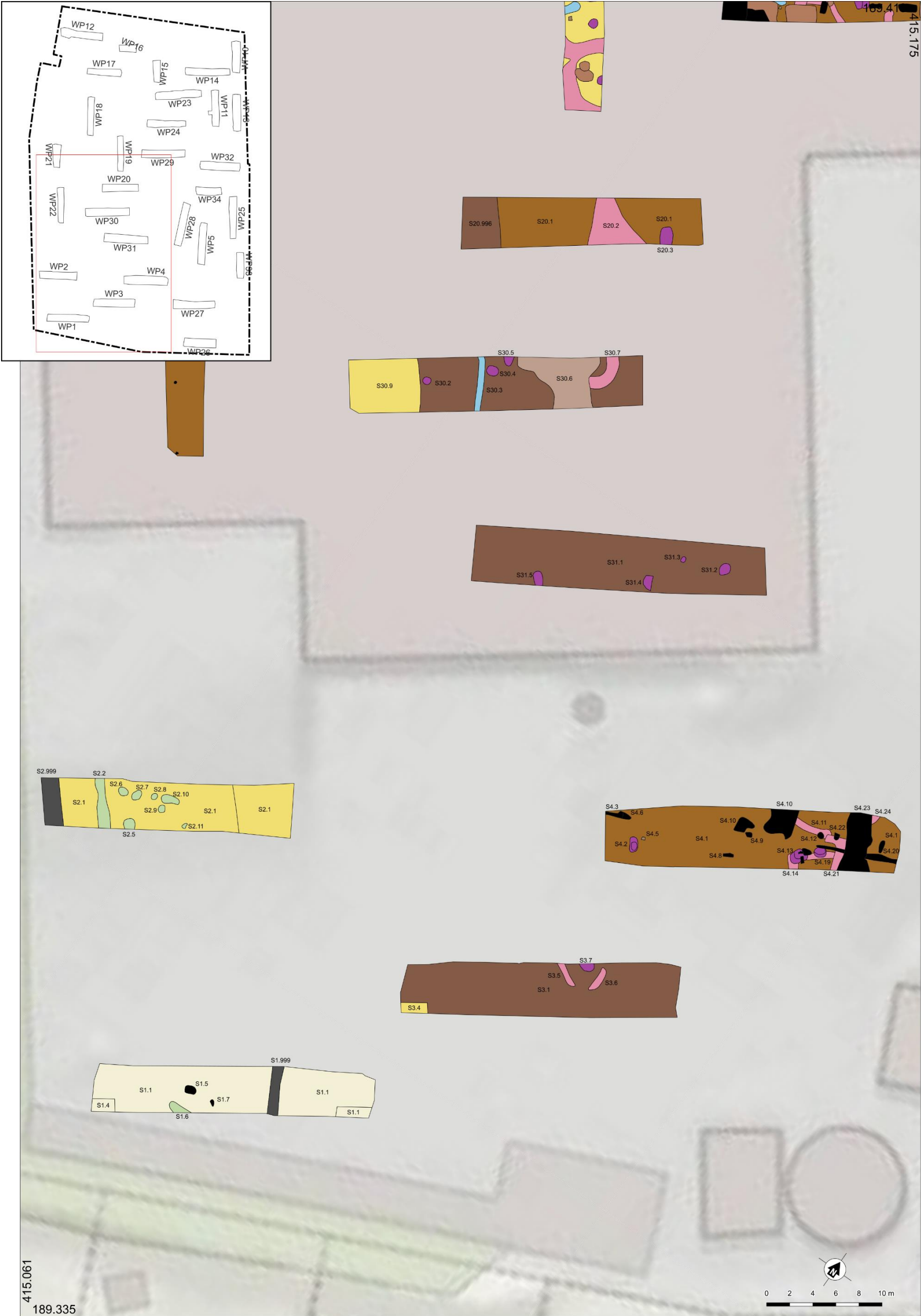

Bijlage 2 Allesporenkaart naar Spoorraad

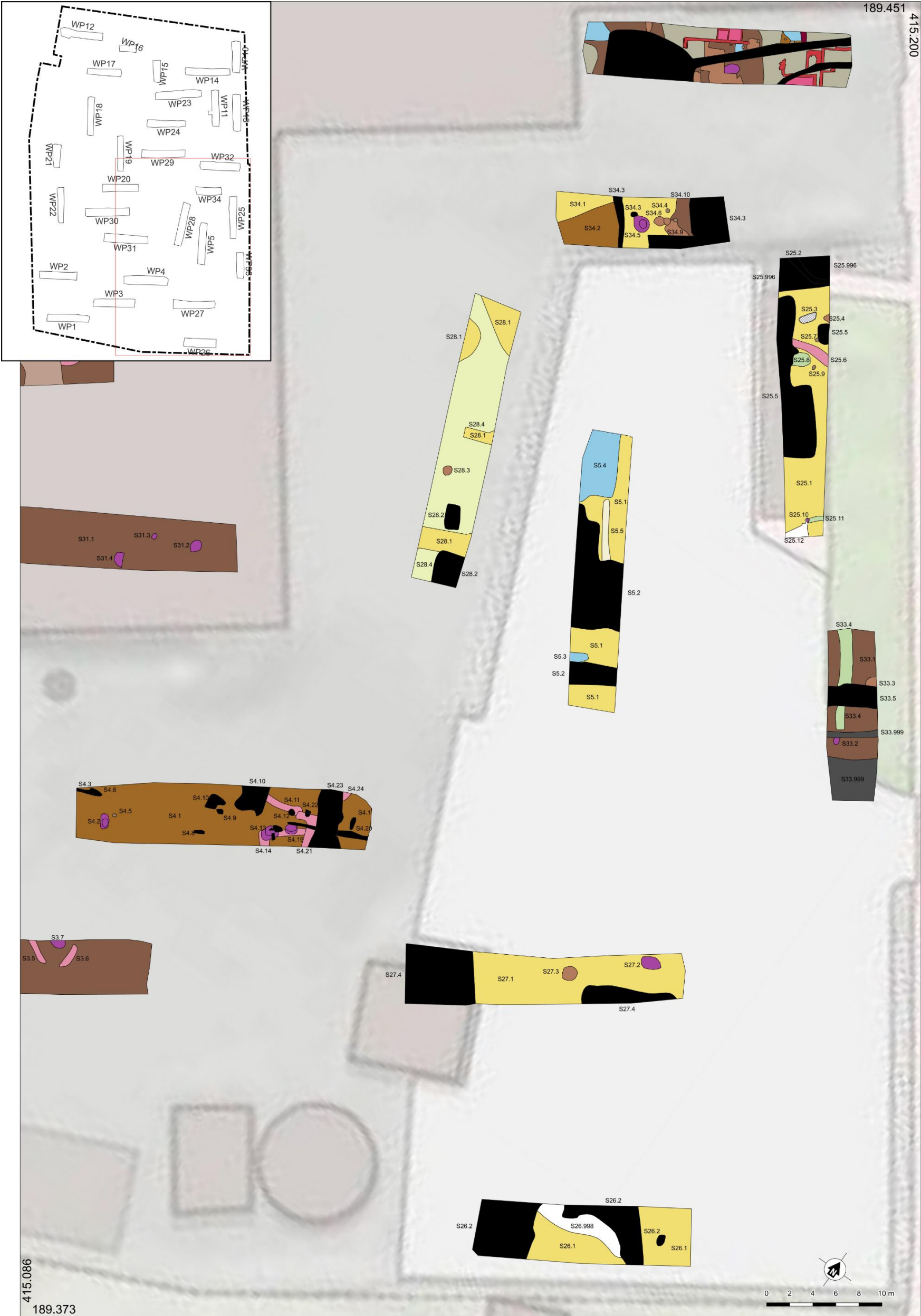

Legenda							
spoorraad	begraven bouwvoor	kuil	dierbegraving	waterput	B-horizont	natuurlijke laag	laag
recente verstoring	ophogingslaag	randstructuur	muurwerk	greppel	BC-horizont		
bouwvoor	paalkuil	crematiegraf	puinlaag	depressie	C-horizont		

Legenda

spoorraad	begraven bouwvoor	kuil	dierbegraving	greppel	BC-horizont	natuurlijke verstoring	vervallen
recente verstoring	ophogingslaag	randstructuur	muurwerk	depressie	C-horizont	laag	
bouwvoor	paalkuil	crematiegraf	puinlaag	B-horizont	natuurlijke laag		

Legenda

spoorraad	begraven bouwvoor	kuil	dierbegraving	waterput	B-horizont	natuurlijke laag	vervallen
recente verstoring	ophogingslaag	randstructuur	muurwerk	greppel	BC-horizont	natuurlijke verstoring	
bouwvoor	paalkuil	crematiegraf	puinlaag	depressie	C-horizont	laag	

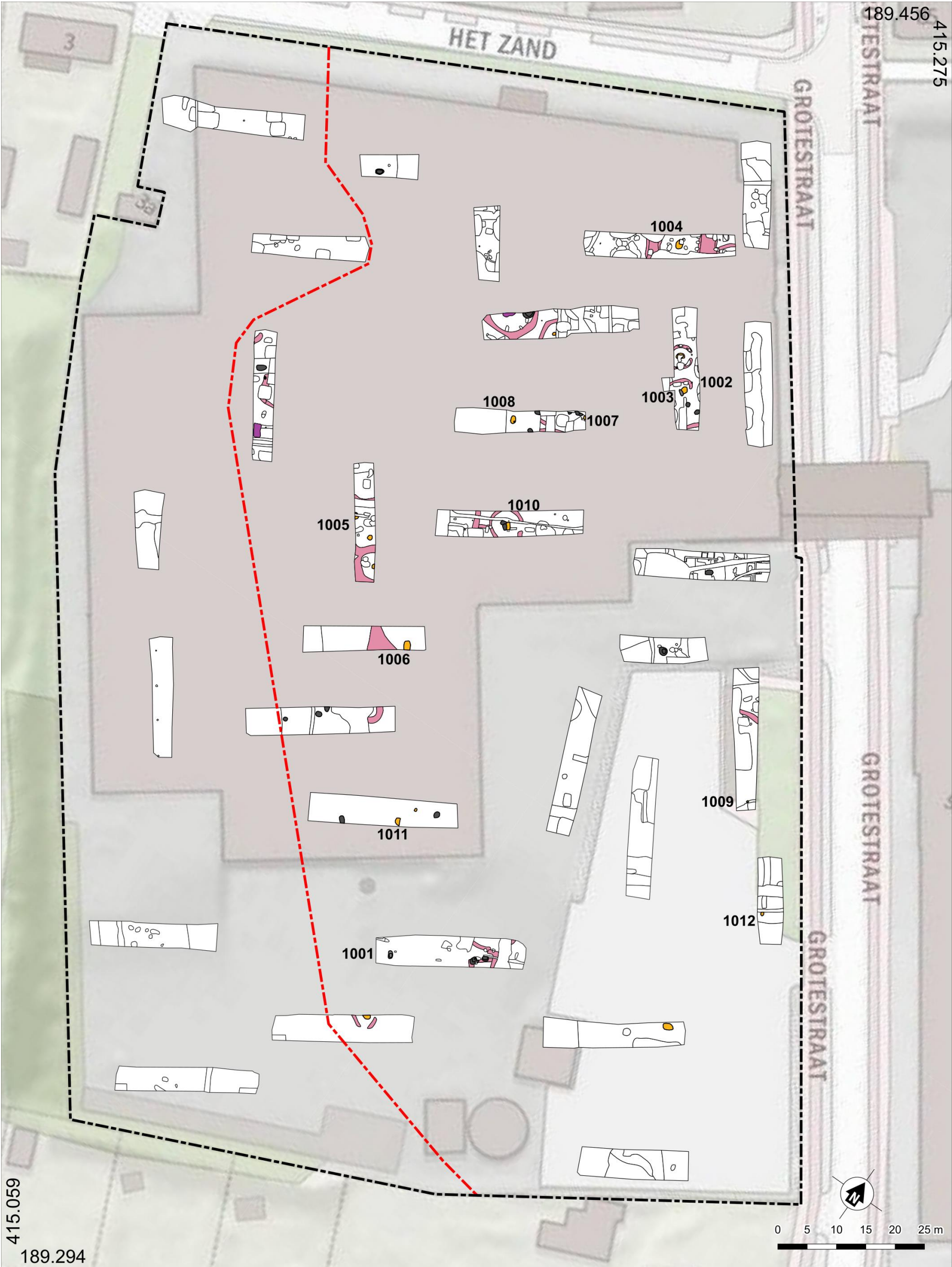
spoorraad

crematiegraf

randstructuur

plangebied

begrenzing grafveld

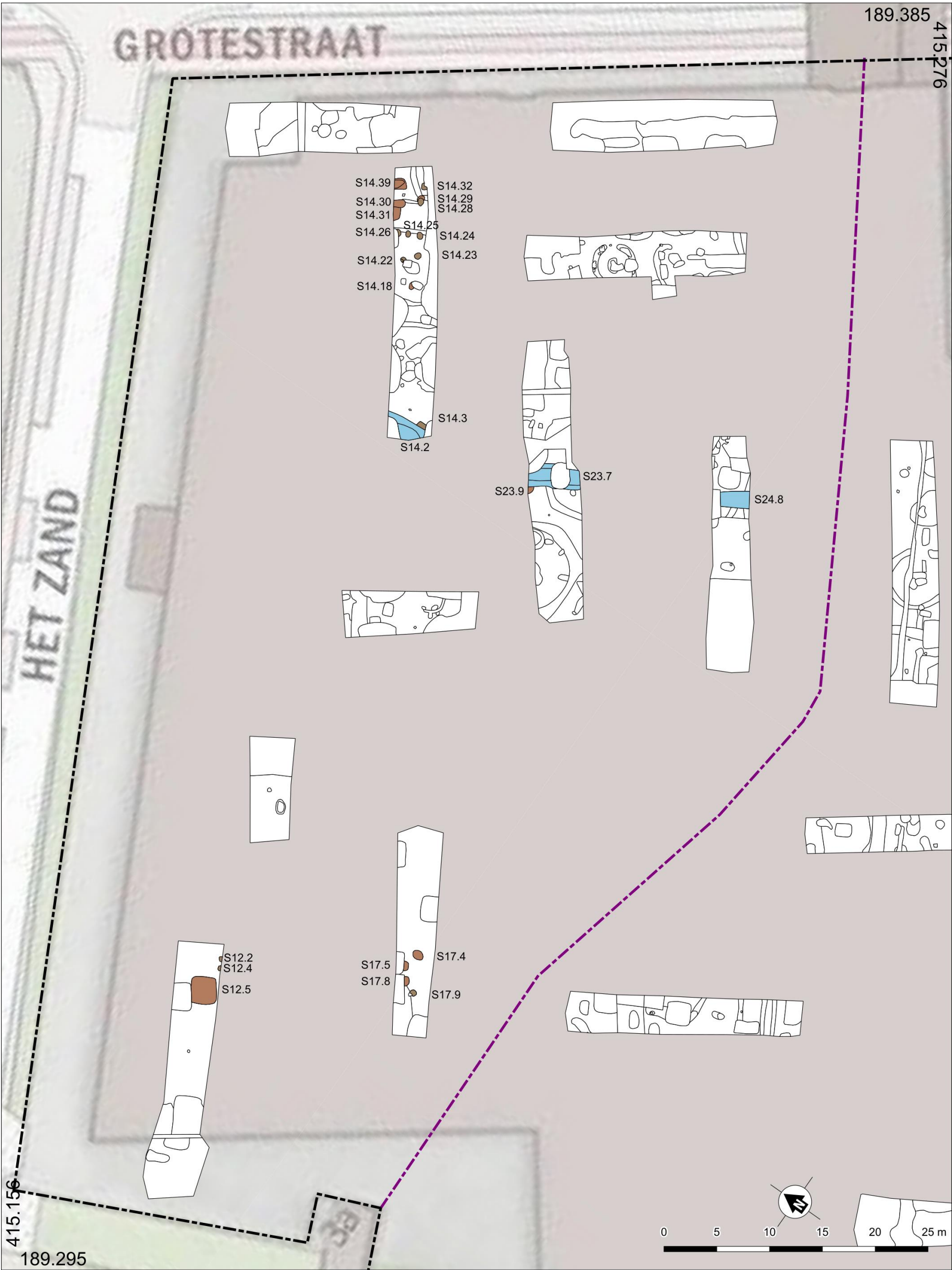

Legenda

spoorraad	typologie Hiddink	plangebied
crematiegraf	A	begrenzing grafveld
randstructuur	B/C	
	C	

Bijlage 4 Vindplaats 3 Middeleeuwse bewoning

Legenda

- spoorraad
- greppel
- kuil
- paalkuil

- plangebied
- begrenzing vindplaats 3

Bijlage 5 Deselectierapport

Naam project	Cuijk Nutriciaterrein fase 1 (Nutricia-West)	Zaakidentificatie	5474542100
Projectcode	CK-NT-23 (001660)	Depot	Depot voor Bodemvondsten Noord-Brabant
Opgesteld door	M. Catsman	Beoordeeld door	Dhr. M. Meffert

Toelichting

WP	Werkputnummer	PERIODE	Datering van de vondst
VN	Vondstnummer	SN	Spoornummer
VOLG	Volgnummer*	SPOORDEF	Definitie van het spoor
AANTAL	Aantal objecten/fragmenten dat verwijderd wordt	BEGIN T/M EIND	Datering van het spoor
INHOUD	Materiaalcategorie	REDEN	Reden voor verwijdering**
SOORT T/M TYPE	Determinatie van de vondst	AKKOORD	Wel/geen akkoord voor het verwijderen van de vondst

* Het volgnummer kan afwijken in de pakbon.

** Bijvoorbeeld: explosief of verontreinigd materiaal; grote hoeveelheid (geselecteerd materiaal omvat een representatieve hoeveelheid); besmet met miltvuur (bot); gedetermineerd (monsters); onbepaald en klein, of een 'klomp' (metaal); onbewerkt en komt van nature voor (natuursteen, vuursteen); niet-presentabel materiaal uit een andere laag dan een archeologische laag; niet-presentabel materiaal uit de stort/bouwvoor.

Deselectielijst

VN	VOLG	AANTAL	INHOUD	SOORT	HOOFDGROEP	SUBGROEP	VORM	TYPE	PERIODE	WP	SN	SPOORDEF	BEGINPERIODE	EINDPERIODE	REDEN	AKKOORD
8	1	2	Kalkmortel/ beton	Kalkmortel	-	-	-	-	(sub) recent	4	2	Crmatiegraf	Nieuwe Tijd	Recent	Intrusief materiaal; geen informatiewaarde	
98	1	3	Kalkmortel/ beton	Beton	-	-	-	-	Recent	14	20	Crmatiegraf	Recent	recent	Intrusief recent materiaal	
224	1	30	Steenkool	-	-	-	-	-	(sub) recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Geen archeologische informatiewaarde	

VN	VOLG	AANTAL	INHOUD	SOORT	HOOFDGROEP	SUBGROEP	VORM	TYPE	PERIODE	WP	SN	SPOORDEF	BEGINPERIODE	EINDPERIODE	REDEN	AKKOORD
91	1	1	Vuursteen	Maasei	-	-	-	-	Onbekend	14	21	Kuil	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	Geen sporen van bewerking; natuurlijk; geen informatiewaarde	
84	1	1	metaal	messing	persoonlijk		beugel	portemonnee	Recent	14	21	Kuil	Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd	Recent en niet bewaren.	
287	1	1	metaal	ijzer	overig			kettingschakel	onbekend	32	22	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Geen informatiewaarde	
287	2	1	metaal	ijzer	overig			pin	Recent	32	22	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Voor constructiedoeleinden. Geen informatiewaarde	
224	1	1	metaal	ijzer	spijker			-	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Geen informatiewaarde	
224	2	3	metaal	ijzer	overig			plaatje	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Fragment; Geen informatiewaarde	
224	3	1	metaal	ijzer	overig			staaf	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Fragment; Geen informatiewaarde	
224	4	1	metaal	ijzer	spijker			-	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Fragment Geen informatiewaarde	
224	5	1	metaal	ijzer	overig			strip	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Fragment; Geen informatiewaarde e	
224	6	1	metaal	ijzer	overig			plaatje	Recent	32	30	Puinlaag	Nieuwe Tijd	Recent	Fragment; Geen informatiewaarde	
28	1	1	metaal	ijzer	spijker			-	Nieuwe Tijd	10	1	Natuurlijke laag	Onbekend	Onbekend	Grote nagel uit een laag. Geen informatiewaarde	
176	1	1	metaal	ijzer	hang- en sluitwerk			scharnier	Nieuwe Tijd	29	5	Kuil	Recent	Recent	Geen informatiewaarde. Kuil is erg recent.	
8	1	3	metaal	ijzer	onbekend			-	onbekend	4	2	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Alleen enkele minuscule stukjes gruis. Geen enkele informatiewaarde	

VN	VOLG	AANTAL	INHOUD	SOORT	HOOFDGROEP	SUBGROEP	VORM	TYPE	PERIODE	WP	SN	SPOORDEF	BEGINPERIODE	EINDPERIODE	REDEN	AKKOORD
71	1	7	metaal	ijzer	spijker				onbekend	11	1	Natuurlijke laag	Onbekend	Onbekend	Geen informatiewaarde	
74	2	1	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	11	16	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
91	1	1	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	14	21	Kuil	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
93	1	1	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	16	3	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
169	1	5	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	24	14	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
195	1	1	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	31	2	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
205	1	6	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	24	14	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	
217	1	1	metaal	ijzer	spijker				Romeinse tijd	29	11	Crematiegraf	Romeinse tijd	Romeinse tijd	Geen informatiewaarde	